

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Duben 2007

Ročník XVII

číslo 4

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Události měsíce

Šumava: Tahle chyba se už nesmí opakovat..... 1

Příjem žádostí na podporu úspor energie

zahájen..... 2

Zprávy ze správy životního prostředí 4

Rozhovor

Eva Kružíková: Trend je kodifikovat právo

životního prostředí 16

Analýzy, souhrny, komentáře

Chemická legislativa: Nařízení o REACH v České

republice 20

Zahraniční zkušenost: Švédská agentura pro

ochranu životního prostředí 23

Změna klimatu: Vliv člověka na globální oteplování

je velmi pravděpodobný 27

Evropská unie: Zasedání rady

pro životní prostředí 29

Zeleň: Kácet stromy kolem silnic? 32

Granty: MŽP pro nestátní neziskové organizace

v roce 2007 33

Tip

Předčasné jaro 36

V oblastech Národního parku Šumava, které jsou ponechány bez hospodářských zásahů, se les přirozeně zmlazuje.

ŠUMAVA: TAHLE CHYBA SE UŽ NESMÍ OPAKOVAT

„Debata o podobě šumavského národního parku se vede už dlouho a to, co vidíme po vichřici, potvrzuje, že je potřeba unikátní lesy na hřebenech hor nechat přirozenému vývoji. Nao-pak je třeba přednostně důsledně asanovat polomy v nižších polohách a na okrajích národního parku, aby kůrovec neohrozil okolní hospodářské lesy. Jedině tak zajistíme, aby Šumava byla i v budoucnu zelená,“ shrnul společný přístup Ministerstva život-ního prostředí a správy národního parku ministr životního pro-středí Martin Bursík, který navštívil Šumavu v úterý 6. března.

„Na rovinu: nebýt obrovských holin, které na hřebenech vznikly v minulosti při kácení kůrovcem napadených stromů, v lednu by na Šumavě padlo daleko méně stromů. Tahle chyba se už nesmí opakovat,“ uzavřel ministr.

Další informace k tématu najdete v rubrice Události měsíce.

*Tisková zpráva MŽP, upraveno (red)
Foto Zdeňka Křenová, Správa NP Šumava*

PŘÍJEM ŽÁDOSTÍ NA PODPORU ÚSPOR ENERGIE ZAHÁJEN

Dnem 12. února 2007 odstartoval Státní fond životního prostředí ČR příjem žádostí do Národních programů v rámci opatření Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie platných pro rok 2007.

Státní fond životního prostředí ČR

Státní fond životního prostředí (SFŽP) České republiky je již přes 15 let jedním z nejvýznamnějších finančních zdrojů pro investice na ochranu a zlepšování stavu životního prostředí a jedním ze základních ekonomických nástrojů k plnění závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv o ochraně životního prostředí, členství v Evropské unii a k uskutečňování Státní politiky životního prostředí.

Státní fond životního prostředí ČR pečuje o investice do projektů na ochranu vod, ochranu ovzduší, využití obnovitelných zdrojů energie, nakládání s odpady, ochranu přírody a krajiny a vzdělávání, a to buď z národních zdrojů nebo ze zdrojů Evropské unie za spoluúčasti Fondu. V roce 2006 Státní fond životního prostředí ČR úspěšně získal certifikát dle normy ISO 9001:2000 a připravuje certifikaci dle normy ISO 14001:2004.

Fond byl zřízen a jeho činnost je legislativně upravena zákonem č. 388/1991 Sb., na který navazují prováděcí předpisy – Statut Fondu, Jednací řád Rady Fondu, Směrnice Ministerstva životního prostředí o poskytování finančních prostředků z Fondu a Přílohy Směrnice, které upravují podmínky pro poskytování podpory pro příslušné období.

Příjmy Fondu jsou tvořeny především z plateb za znečišťování nebo poškozování jednotlivých složek životního prostředí, ze splátek poskytnutých půjček a jejich úroků a výnosů z uložených disponibilních prostředků na termínovaných vkladech. O použití finančních prostředků z Fondu rozhoduje ze zákona ministr životního prostředí na základě doporučení poradního orgánu – Rady Fondu. Tyto příjmy tvoří součást státního rozpočtu České republiky.

Podporovaná opatření

Zájemci o využívání obnovitelných zdrojů energie na vytápění, ohřev teplé vody, výrobu elektrické energie a environmentální vzdělávání se mohou ucházet o dotaci ze Státního fondu životního prostředí ČR v programech Příloh II Směrnice Ministerstva životního prostředí o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR, jak jsou uvedeny dále v tabulce.

Fyzické osoby

Obnovený příjem žádostí na dotaci ze Státního fondu životního prostředí ČR probíhá již od 15. září 2006, pro fyzické osoby v programech 1.A a 4.A průběžně a bez časového omezení. Doposud bylo v programu 1.A rozhodnuto o podpoře 232 žádostí v předpokládané výši 10,5 mil. Kč a dále Státní fond

životního prostředí ČR přijal dalších 140 úplných žádostí o podporu v předpokládané výši 6,3 mil. Kč.

V programu 4.A bylo kladně rozhodnuto o 29 žádostech s předpokládanou podporou ve výši 1,4 mil. Kč a přijali jsme 22 úplných žádostí s předpokládanou výší podpory 1,1 mil. Kč. Celkově činí za 5 měsíců od spuštění příjmu žádostí předpokládaná podpora obnovitelných zdrojů pro občany téměř 20 mil. Kč.

Informace o aktuálním počtu žádostí a výši předpokládané podpory jsou pravidelně publikovány na internetových stránkách Fondu, www.sfzp.cz.

Další žadatelé a poskytování informací

Kromě nepodnikatelských subjektů mohou v Národních programech nově žádat i podnikatelské subjekty, a to v programech 2.A, 3.A, 7.A, 8.A a 2.B. Veškeré informace mohou zájemci nalézt na stránkách Státního fondu životního prostředí ČR, www.sfzp.cz v sekci Národní programy, nebo se mohou obrátit na pracovníky krajských pracovišť a odborů Státního fondu životního prostředí ČR.

Přímé finanční podpory

Přímá finanční podpora na realizaci opatření může podle typu subjektu dosáhnout maximální hranice celkové podpory (půjčka + dotace)/maximální hranice dotace v procentuálním vyjádření ze základu pro výpočet podpory uvedené v následující tabulce podle vyhlášených programů.

Číslo Programu	Název programu	Typ žadatele	Max. limit % podpory/dotace, ze základu pro výpočet podpory
1.A.	Investiční podpora environmentálně šetrných způsobů vytápění a ohřevu TV pro byty a rodinné domy pro fyzické osoby, včetně ekologické výroby elektřiny pro vlastní spotřebu: a) kotle na biomasu, b) solární systémy na teplou vodu, c) solární systémy na přitápění a teplou vodu, d) systémy pro výrobu elektřiny	E	50/50 ¹⁾ 50/50 ¹⁾ 50/50 ²⁾ 50/50 ³⁾
2.A.	Investiční podpora environmentálně šetrných způsobů zásobování energií v obcích a částech obcí	A P	80/50 70/0

3.A.	Investiční podpora environmentálně šetrných způsobů vytápění a ohřevu teplé vody ve školství, zdravotnictví, objektech sociální péče a objektech krajské a místní samosprávy	A P	90/70 40/40
4.A.	Investiční podpora vytápění bytů a rodinných domů tepelnými čerpadly pro fyzické osoby	E	30/30 ²⁾
7.A.	Investiční podpora výstavby zařízení pro společnou výrobu elektrické energie a tepla z biomasy a z bioplynu	A P	70/40 50/25
8.A.	Investiční podpora environmentálně šetrných způsobů vytápění a ohřevu TV v účelových zařízeních	A P	80/50 70/0
1.B.	Podpora vzdělávání, propagace, osvěty a poradenství v rámci celostátní strategické kampaně na podporu využívání OZE	A	80/80
2.B.	Podpora vydávání knižních publikací	A P	50/50 ⁴⁾ 50/50 ⁴⁾

1) Maximální výše dotace na jednu akci činí 50 tis. Kč.
 2) Maximální výše dotace na jednu akci činí 60 tis. Kč.
 3) Maximální výše dotace na jednu akci činí 200 tis. Kč.
 4) Maximální výše dotace na jeden titul činí 250 tis. Kč.
 Základ pro výpočet podpory je stanoven jako počet výtisků násobený konečnou cenou jedné publikace.

Ve všech programech u typu žadatelů A se bude Fond podílet na úhradě energetického auditu do výše 50 % celkových nákladů, v případě žadatele E v programech 1.A. a 4.A se bude podílet na úhradě odborného posudku do výše 50 % celkových nákladů, maximálně do výše 3 tis. Kč.

A – nepodnikatelské subjekty, zejména:

- obecně prospěšné organizace (zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně doplnění zákonů, ve znění pozdějších předpisů)
- nadace a nadační fondy (zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění zákonů, ve znění pozdějších předpisů)

- obce a samosprávné celky (kraje)
- občanská sdružení (zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů) a církve
- další organizace, které budou postaveny na stejné úrovni obecně závazným právním předpisem
- svazky obcí (dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů)
- právnické osoby založené nebo zřízené obcemi nebo kraji (příspěvkové organizace).
- subjekty vlastníci bytové domy (společenství vlastníků)

Organizační složky státu mohou použít nerozpočtované prostředky poskytnuté jinou formou, než jsou dary od tuzemských právnických osob, pouze v případě, že jsou určeny na reprodukci majetku. Přímé financování činnosti státních příspěvkových organizací formou dotace nebo příspěvku z Fondu zákon č. 218/2000 Sb. neumožňuje.

P – podnikatelské subjekty

E – fyzické osoby (podporované zařízení je určeno pouze pro domácnosti)

Pokud poskytnutí podpory žadateli vylučuje nebo neumožňuje obecně závazný právní předpis, podporu nelze poskytnout.

Informace o Národních programech:

Mgr. Lenka Melounová, metodik pro NP – tel.: 267 994 525 nebo e-mail: lmelounova@sfzp.cz

Odbor ochrany vod

Ing. Ivana Vráblíková, tel.: 267 994 345, e-mail: ivrablikova@sfzp.cz

Odbor ochrany ovzduší a obnovitelných zdrojů energie

Ing. Jiří Míka, tel.: 267 994 414, e-mail: jmika@sfzp.cz

Odbor ochrany přírody, odpadů a technologií

Ing. Jana Poláková, tel.: 267 994 322, e-mail: jpola-kova@sfzp.cz

Pro informace v rámci právního servisu kontaktujte:

Mgr. Ivana Brožíková, právní odbor – tel.: 267 994 462 nebo e-mail: ibrozikova@sfzp.cz

Mediální a informační servis

Mgr. et Mgr. Pavel Košek, tiskový mluvčí, tel.: 267 994 500 nebo e-mail: pkosek@sfzp.cz

TZ SFŽP, upraveno (red)

*Státní fond životního prostředí ČR, Kaplanova
1931/1, 148 00 Praha 11*

Krajská pracoviště SFŽP – informační střediska a kontakt pro fyzické osoby (programy 1.A a 4.A)

Kraj	Adresa	Telefon	e-mail
Praha	Kaplanova 1931/1, Praha 11-Chodov, 148 00	267 994 350	pburianova@sfzp.cz
Středočeský	Kaplanova 1931/1, Praha 11-Chodov, 148 00	267 994 366	ohamacek@sfzp.cz
Plzeňský	Kopeckého sady 11, Plzeň, 306 32	378 033 910	islovacek@sfzp.cz
Karlovarský	Závodní 353/88, Karlovy Vary, 360 21	353 502 498	vjezkova@sfzp.cz
Ústecký	W. Churchila 4, Ústí nad Labem, 400 01	475 205 598	jchoutkova@sfzp.cz
Liberecký	nám. Dr. E. Beneše 26, Liberec 3, 460 01	485 244 334	mwedlichova@sfzp.cz
Královéhradecký	Sušilova 1528, Hradec Králové, 500 02	495 859 270	mzmekal@sfzp.cz
Pardubický	Štrossova 44, Pardubice, 530 03	466 687 157	drychecky@sfzp.cz
Jihočeský	Mánesova 3, České Budějovice, 371 03	386 351 995	bveltrubka@sfzp.cz
Moravskoslezský	Prokešovo nám. 8, Ostrava 2, 702 00	599 442 056	mbreuerova@sfzp.cz
Olomoucký	Wellnerova 7, Olomouc, 779 00	585 244 616	pzernicek@sfzp.cz
Jihomoravský	Šumavská 31, Brno, 612 54	549 133 431	mspackova@sfzp.cz
Vysočina	Havlíčkova 111, Jihlava, 586 02	567 213 855	jpavlas@sfzp.cz
Zlínský	tř. T. Bati 3792, Zlín, 760 01	577 690 486	rmachova@sfzp.cz

ZPRÁVY ZE SPRÁVY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zprávy v této rubrice pocházejí z tiskového a informačního servisu Ministerstva životního prostředí a dalších resortních a spolupracujících organizací, které jsou za zprávami uvedeny. Zprávy prošly redakční úpravou.

SFŽP ČERPÁ BEZCHYBNĚ EVROPSKÉ DOTACE

ČR nebude muset podle aktuálních informací vrátet ani euro evropských dotací. V uplynulých dvou letech se nejlépe dařilo využívat evropské peníze v rámci Operačního programu Infrastruktura, který je určen na výstavbu a rekonstrukci dopravní infrastruktury a na zlepšování infrastruktury životního prostředí.

Státní fond životního prostředí ČR, zprostředkující subjekt Operačního programu Infrastruktura – Priorita 3, prostředky určené Evropskou komisí na rok 2004 vyčerpal již 16. 8. 2006, tedy s předstihem. Podle pravidla n+2 totiž každý finanční závazek členské země přijatý vůči Evropské komisi musí být splněn do dvou let od přijetí tohoto závazku. Částka z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) na rok 2004 činila 1,1 miliardy Kč.

Fond k 31. 12. 2006 zpracoval 496 průběžných žádostí o platbu a uvolnil 2,1 miliardy Kč konečným příjemcům, což je kromě 100% alokace na rok 2004 i 55 % vyčerpané alokace na rok 2005. Touto částkou bylo podpořeno 112 projektů, na kterých v loňském roce pracovníci Fondu vykonali celkem 527 průběžných kontrol.

Pavel Košek, SFŽP

ČESKÁ VĚDECKÁ STANICE V ANTARKTIDĚ PRACUJE NAPLNO

*Snímky ostrova Jamese Rosse a počáteční fáze budování české polární stanice J. G. Mendela.
Foto Česká geologická služba, Zdeněk Venera*

Polární stanice Johanna Gregora Mendela na ostrově Jamese Rosse v Antarktidě 4. února 2007 oficiálně zahájila svoji práci. Stanice bude sloužit především vědeckým účelům – výzkumu v oblasti klimatologie, geologie, hydrologie, chemie, botaniky a zoologie.

Čeští vědci budou mimo jiné sledovat proces ubývání ledu v oblasti ostrova Jamese Rosse a odlednění oblasti podrobně zmapují. Jedním z cílů klimatologického výzkumu bude také získat komplexní informace o klimatu v regionu. Pokusí se propočítat dopady změny klimatu na živou přírodu i další postup odledňování v této části Antarktidy. Výsledky výzkumu se tak stanou jedním z důležitých podkladů dalšího vývoje světové klimatologie.

Geologický výzkum má za cíl pomoci rekonstruovat nejstarší fáze vzniku této oblasti jižního polárního kontinentu. Jedním z výstupů by měla být například podrobná geologická a paleografická mapa oblasti v měřítku 1:25 000. Geologové se budou zabývat také studiem procesů zvětvávání a pedogeneze (vzniku půdy).

Stanice Johanna Gregora Mendela bude sledovat také znečištění oblasti, způsobené lidskou činností na obydlených kontinentech – například organickými, ale i dalšími toxickými znečišťujícími látkami.

Český vědecký tým bude studovat také biodiverzitu – tedy rozmanitost nejrozličnějších zdejších ekosystémů, rostlin i živočichů. Botanický výzkum se zaměří především na všechny typy suchozemských a mokřadních ekosystémů odledněného území ostrova (zejména cyanobakterie, řasy, lišejníky a mechorosty). Zoologové provedou především základní průzkum orientovaný na zmapování výskytu bezobratlých půdních živočichů a budou také studovat základní charakteristiky převládajících živočišných druhů.

Stanice Johanna Gregora Mendela byla na ostrově Jamese Rosse vybudována v letech 2005 a 2006. Ve druhé polovině února 2005 se podařilo z přípluvního chilského ledoborce Almirante Viel bez pomoci těžké vyloďovací techniky dostat na břeh ostrova prakticky celou rozloženou stanici (přes 150 tun materiálu). Následovala stavba hlavního objektu základny a umís-

tění kontejnerů, které tvoří její technické zázemí. Na konci sezóny 2005 opouštěli budovatelé zazimovanou základnu, kde zbývalo jen dokončit část hlavní budovy a oživit veškeré technické systémy stanice. V sezóně 2006 se vše podařilo dokončit a hlavně odzkoušet zařízení stanice. V březnu 2006 byla stanice slavnostně nazvána po slavném českém genetikovi a klimatologovi Johannu Gregoru Mendelovi.

Stanice je koncipována pro letní provoz. Bude tedy fungovat v antarktickém létě – od konce prosince do začátku března. V tomto období na ní může pobývat až 15 osob. Posádka je ubytována v provozním objektu, řešeném jako dřevostavba s dokonalou tepelnou izolací. Vytápění stanice je zabezpečeno vzduchotechnikou využívající solární ohřev vzduchu a dohřev pomocí elektrické energie získávané hlavně z osmi větrných elektráren o celkovém výkonu cca 12 kW. Jako záložní zdroje elektrické energie jsou připraveny dieselagregáty. Technické zabezpečení stanice doplňuje devět samostatných kontejnerů pro zajištění funkcí jako např. zásobování elektrickou energií, sklady náhradních dílů, paliva, potravin, spalovny komunálního odpadu a garážování dopravních prostředků.

Ostrov Jamese Rosse leží na atlantské straně nejsevernější části Antarktického poloostrova, zhruba mezi 63°45'a 64°30' jižní šířky a 57°00' a 58°30' západní délky. Ostrov má cca 70–80 km v průměru

a z více než 80 % je pokrytý ledovcem. Odledněné území ostrova má charakter polární pouště, ale je zde život. Na kamenitých svazích se vyskytují mechy a lišejníky ve vodních tocích a mělkých mokřadech sinice a řasy. Z větších savců se vyskytují tuleni (tuleň Weddelův) a lachtani (lachtan antarktický). Ptáci jsou zastoupeni rybákem antarktickým a chaluhou antarktickou. Občas se objevuje také tučňák kroužkový. Denní teploty v létě vystupují na hodnoty okolo 5 °C s maximy přes 10 °C. Noční minima v létě klesají k hodnotám – 10 °C. Srážky jsou na ostrově četné i v létě, převážně ale sněhové. Nejvyšší vrchol ostrova se jmenuje Mount Haddington (1620 m. n. m.).

Poprvé ostrov spatřil sir James Clark Ross v roce 1842 při své objevitelské plavbě do Antarktidy. Tehdy jej nazval Haddingtonovou zemí, protože netušil, že se jedná o ostrov. První lidé na ostrově se objevili v roce 1903, byli to členové švédské expedice pod vedením Otto Nordenskjölda.

Prvním Čechem v Antarktidě byl Václav Vojtěch, který se sem dostal 27. ledna 1929 s nákladní lodí Eleanor Bowling, která zakotvila ve Velrybím zálivu Rossova moře. Čeští vědci se v Antarktidě objevili osmadvacet let poté. Od roku 1957 do roku 1970 zde postupně pracovalo dvanáct vědců a novinářů. Bylo to především období hledání příležitostí a směrů, kudy by se měl český antarktický výzkum ubírat. Všechno začíná prvním pobytem astronoma RNDr. Antonína Mrkose na sovětské stanici Mirnyj a končí účastí RNDr. Josefa Sekyry v americké expedici Deepfreeze. Sekyra se 26. prosince 1969 jako první Čechoslovák tehdy dostal na jižní pól – navštívil zdejší polární stanici Amundsen-Scott.

MŽP

ČESKÁ VLÁDA ZAUJALA POZICI K EVROPSKÉ ENERGETICKÉ POLITICE

Premiér Mirek Topolánek v úvodu tiskové konference po skončení schůze vlády ČR 5. února 2007 mimo jiné shrnul, že vláda odsouhlasila materiál k energetické politice: „Mám pocit, že dokonce jednomyslně, jako pozici vlády při vyjednávání, která je jistým kompromisem.“

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí Martin Bursík své vystoupení na tiskové konferenci uvedl: „Včera jsem vystoupil 800 výškových metrů za dvě hodiny, ale byla to daleko větší legrace než dnešní vláda.“ Poté okomentoval tři témata. V novele zákona o ochraně ovzduší, kterou předkládalo Ministerstvo životního prostředí, se jednání dostalo v podstatě k dohodě. Od 1. července t. r. bychom měli zajistit přimíchávání podílu biopaliv do motorové nafty a benzínu. Na základě právních analýz, vyjádření Evropské komise nastala shoda na jedné variantě. „Základní mechanismus by tkvěl v tom, že osoba, která uvádí motorové benzíny a motorovou naftu pro dopravní účely na trh, musí v rámci svého sortimentu pohonných hmot nabídnout určité objemové procento na celkové množství nafty a benzínu biopaliv. To vychází ze směrnice o biopalivech a skutečně dolaďme ještě pouze období, za které se bude počítat podle tohoto algoritmu, a myslím si, že nic nebude bránit tomu, abychom to schválili, abychom přede-

vším tento princip začali v ČR uplatňovat," řekl Martin Bursík.

Dále v souvislosti s kalamitou v krkonošském a v šumavském národním parku ocenil vstřícnost ministra financí v situaci, kdy se poprvé sahá po vládní rozpočtové rezervě, ale z oprávněného důvodu živelné pohromy. „Na Šumavě spadlo 660 000 kubických metrů, to je téměř šestinásobek běžné těžby. Zároveň ponecháváme v Krkonoších 10 %, na Šumavě zhruba 15 % v prvních zónách, částečně ve druhých, to bude odkloněno a zůstane to na místě. Čili, vycházíme vstříc i způsobu hospodaření v národních parcích. Měli jsme o tom debatu a promítli jsme deset obrázků, takže já jsem s výsledkem spokojen a důležité je, že vláda se rozhodla pomoci oběma národním parkům tak, aby mohly rychle sanovat kalamity," shrnul Martin Bursík. Výsledná celková částka sestavená z prostředků vládní rozpočtové rezervy a z rezervy uvnitř kapitoly Ministerstva životního prostředí, která bude poslána do Krkonošského národního parku a Národního parku Šumava na sanaci kalamity, činí celkem 116 316 000 Kč.

Jednání o energetické politice ministr životního prostředí komentoval takto: „Měli jsme ještě ráno schůzku s panem ministrem průmyslu. Jedná se o pozici k celému balíčku, říká se tomu Energy Packet, který souvisí s německým předsednictvím. Je to nejen evropská energetická politika, je to i akční plán pro energetickou efektivitu, je to nová, jak říkají, cestovní mapa obnovitelných zdrojů, je to další sdělení komise, které vychází z toho, že by se měly vlastně zastavit globální změny klimatu na 2 stupních Celsia ve srovnání s předindustriálním obdobím. A Ministerstvo průmyslu společně s Ministerstvem životního prostředí připravilo pozici k tomuto materiálu, kterou bude 15. 2. poprvé předkládat ministr průmyslu v komisi, respektive na direktorátu TREN. Já o tom budu mluvit pět dní na to na komisi pro životní prostředí. A nám se podařilo se na té pozici shodnout s tím, že ČR souhlasí s přijetím indikativního cíle podílu obnovitelných zdrojů energie na spotřebě primárních energetických zdrojů v Evropě. To je průměrná hodnota v Evropě, nikoli pro ČR, ve výši 20 % do roku 2020 s tím, že tento cíl bude dále rozdělen mezi jednotlivé členské státy. A my jsme se dohodli, že poté ho ještě rozdělíme tady na úrovni ČR pektornálně mezi dopravu, výrobu tepla a výrobu elektřiny. To je první bod a druhý bod je, že přijmeme závazný cíl, nikoli indikativní, v podobě 10 % biopaliv na spotřebě benzínu a nafty v dopravě do roku 2020. A poté, že přijímáme cíl snížení emisí skleníkových plynů o 20 % do roku 2020 ve srovnání s rokem 1990. Je tam ještě dalších mnoho podrobnějších pozic, na kterých je ale shoda. Vlastně odjíždíme do Bruselu s tím, že máme základní stanovisko české vlády.“

S využitím záznamu z tiskové konference (red)

MILIARDA STROMŮ PRO PLANETU ZEMI

Organizace spojených národů (OSN) vyhlásila v listopadu minulého roku celosvětovou kampaň, jejímž cílem je především ochrana klimatu. Zapo-

jit se může každý z nás – úsporami energie, volbou hromadné dopravy nebo jízdního kola před automobilem, výběrem českých výrobků a biopotravin, ale také osobní účastí na kampani OSN nazvané Miliarda stromů pro planetu Zemi. Jejím cílem je během roku 2007 vysadit na celém světě nejméně miliardu stromů. K akci se oficiálně přihlásili také ministr životního prostředí Martin Bursík a ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Dana Kuchtová. „Oslovíme základní a střední školy, aby se k akci připojily a například ke Dni Země ve svých obcích společně stromky vysazovaly," řekla ministryně Kuchtová.

Koordinátorem akce je Program OSN na ochranu životního prostředí (UNEP). Pro všechny, kdo chtějí kampaň Miliarda Stromů pro Zemi podpořit, ale nemohou strom zasadit, nabízí Nadace Partnerství také možnost adoptovat si strom nebo přispět na výsadby dárcovskou SMS ve tvaru DMS STROM na číslo 8 7777.

Ministr životního prostředí Martin Bursík upozorňuje, že u nás, na rozdíl například od Amazonie, Malajsie či Afriky nemáme problém s úbytkem lesů. V Česku jich naopak dlouhodobě přibývá. Problém ale je v druhové skladbě – u nás převládající smrky nejsou v našich nadmořských výškách přirozeným druhem a naopak v našich lesích chybí jedle a především listnáče jako buky, duby, jilmy či habry. Ubývá také městské zeleně, a tady je příležitost opravdu pro každého – školy, obce i jednotlivce na vlastním pozemku.

Nositelka Nobelovy ceny za mír Wangari Maathai a výkonný ředitel UNEP Achim Steiner při oficiálním zahájení kampaně
Foto UNEP

Při výsadbě by měly jednoznačně dostat přednost naše domácí druhy před cizokrajnými a okrasnými dřevinami – právě to pomůže uchovat genové bohatství české přírody a navíc jsou takové stromy odolnější vůči zdejšímu podnebí.

Rozhodnete-li se ke kampani přidat, nezapomeňte připojit informace o sobě, o své organizaci či škole a o počtu stromů, které chcete vysadit, na internetovou stránku (<http://www.unep.org/billiontree-campaign>), která proto vznikla. Tam můžete také

sledovat, kolik stromů se v průběhu roku vysadí. Po registraci dostanete speciální certifikát. Výsadbou ale projekt nekončí, každý účastník musí zajistit, že jím vysazené stromy přežijí a zdravě rostou.

Ministerstvo životního prostředí zeleň v obcích podporuje i finančně pomocí svého Programu péče o urbanizované prostředí. Podpora směřuje i do rozptýlené zeleně v krajině v rámci Programu péče o krajinu.

Společná tisková zpráva MŽP a MŠMT

LÉON MĚL NEJLEPŠÍ TÝDEN MOBILITY

Komisař EU pro životní prostředí Stavros Dimas předal 7. února 2007 v Bruselu zástupcům španělského města Léon cenu za nejlepší Evropský týden mobility (ETM) 2006 (<http://www.mobilityweek.eu>). Na druhém místě se umístila Budapešť a třetí místo obsadila Bologna.

Za Českou republiku se do soutěže o nejlepší ETM 2006 přihlásila města České Budějovice a Hranice. V minulých letech se česká města nominovala do této soutěže pravidelně (město Kroměříž se umístilo na druhém místě za Evropský týden mobility 2004 a bylo mezi deseti nejlepšími v roce 2003, město České Budějovice patřilo mezi 10 nejlepších měst v roce 2005 a město Vsetín mezi 10 nejlepších v roce 2002).

*Na snímku z Bruselu vyhrazený pruh pro cyklisty, vlevo v opačném směru pruh vyhrazený pro autobusy.
Foto MŽP, Eva Veverková*

Odborná porota ohodnotila u všech tří oceněných za rok 2006 především přístup vedení města k rozvoji udržitelné dopravy, ke zlepšení kvality ovzduší, a to nejen během tohoto týdne, ale po celý rok. Soutěž o nejlepší ETM se koná každoročně a má u širší veřejnosti propagovat alternativní způsoby dopravy ve městech, jako je pěší chůze, jízda na kole, veřejná doprava nebo také sdílení auta (car-sharing). V loňském roce se do této kampaně, zaměřené na ochranu klimatu Země, zapojilo 1322 měst a v nich kolem 200 milionů lidí. V České republice to bylo 45 měst (www.env.cz/edba).

Evropský týden mobility se bude konat i v roce 2007. Ministerstvo životního prostředí, které kampaň v České republice koordinuje, již oslovilo desítky pri-

mátorů a starostů českých a moravských měst s výzvou, aby se letos do akce zapojili.

MŽP

ČEŠI O LOUV VELRYB

Česká republika se nezúčastnila Konference o normalizaci velrybářské komise, kterou 13.–15. února 2007 uspořádalo Japonsko v Tokiu. „Pozvání jsme zdvořile odmítli. Dáváme jednoznačně přednost debatě na oficiální půdě Mezinárodní velrybářské komise (IWC),“ říká ministr životního prostředí Martin Bursík.

Na takovém postoji se ostatně shodla naprostá většina států, které se staví proti obnovení komerčního lovu velryb. Japonsko v IWC dosud neuspělo se svým požadavkem na povolení komerčního lovu. Nyní se zřejmě pokouší získat podporu mezi zástupci zemí, které na schůzku do Tokia pozvalo, a které zatím obnovení komerčního lovu velryb odmítaly. „Komerční lov velryb nepřichází v úvahu a jakékoli pokusy rozhodnutí IWC obcházet považují za nepřijatelné,“ říká ministr Bursík.

MŽP

LÜFTNERKA SLOUŽÍ DĚTEM

Rekonstrukce historické budovy viničného statku Lüftnerka v plzeňské zoologické a botanické zahradě se chýlí ke konci. Po základní rekonstrukci budovy, historické expozice života na statku a stájí pro hospodářská zvířata (například krávy, kozy, koně, prasata či husy) byly 14. února 2007 slavnostně zprovozněny také prostory environmentálního informačního a vzdělávacího centra Lüftnerka, které zaujímá téměř celé podkrovní patro statku. „Základním cílem střediska je, podle mých představ, dostat děti od počítačů zpět k živé přírodě, pomoci jim nalézt znovu vztah, který v dnešní době, orientované na konzum, nejenom děti často ztrácí,“ řekl při slavnostním zahájení provozu střediska ředitel plzeňské zoo Jiří Trávníček. Finance na vybudování prostor střediska poskytl Státní fond životního prostředí a Magistrát města Plzně, který je zřizovatelem zahrady.

Statek Lüftnerka nabízí příjemné prostředí se zázemím plzeňské zoo.

Při jednom z výukových programů, které středisko bude nabízet mateřským školám, si například lektor Ota Blail s dětmi povídá o domácích a hospodář-

ských zvířatech, o tom, jak vzniká mléko či sýry. Děti si mohou pohladit krávu, povídat si nad pracovními listy, které doma budou moci použít jako omalovánky.

Děti si ve výukovém programu o domácích a hospodářských zvířatech nejen povídají, ale mohou je i pozorovat.

Středisko bude provozovat sdružení Iris, které pracuje při plzeňské zoo. Mezi lektory budou například studenti Pedagogické fakulty Západočeské univerzity či zkušení pedagogové. V nabídce střediska nechybí komentované prohlídky zahrady, noční prohlídky, možnosti dětí zapojit se do péče o chovaná zvířata a seznámit se tak se zázemím chodu zoo i se samotnými zvířaty zblízka. Výukové programy v nabídce jsou zaměřeny na mateřské školy, první i druhý stupeň škol základních, ale i na středoškoláky.

Přednáškový sál vzdělávacího centra, kde právě ředitel plzeňské zoo Jiří Trávníček prezentuje historii rekonstrukce Lúftnerky i plány do budoucna.

MŽP

Foto MŽP, Jakub Kašpar a Ivona Kristiánová

NAIROBI: O GLOBALIZACI, OBCHODU A ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ

Mezi 5. a 9. únorem 2007 se v keňském Nairobi konalo 24. zasedání Řídící rady Programu OSN pro životní prostředí – UNEP (<http://www.unep.org>) a 8. zasedání Globálního fóra ministrů životního prostředí, kterých se zúčastnila i česká delegace pod vede-

ním náměstka ministra životního prostředí Jana Duška. „Jedním z dílčích výsledků je například fakt, že Česká republika bude místopředsednickou zemí za východoevropskou regionální skupinu OSN pro období 2007–2009,“ říká náměstek Dušek.

Řídící rada UNEP přijala téměř dvě desítky rozhodnutí včetně podpory environmentálního vzdělávání a snahy o zapojení žen z rozvojových zemí a zvláště z Afriky do ochrany životního prostředí.

Zasedání rozhodlo doporučit Valnému shromáždění OSN vyhlásit na roky 2010–2020 Dekádu pouští a boje proti desertifikaci. Vyzvalo celé světové společenství ke snižování nebezpečných dopadů nakládání se rtutí a dalšími těžkými kovy. Bude také posílena mezinárodní spolupráce při plnění Strategického přístupu k nakládání s chemickými látkami (SAICM). Hlavní důraz se bude klást na prevenci ilegálního obchodování s nebezpečnými chemickými látkami.

I přes snahy členských států Evropské unie a řady rozvojových států se zatím nepodařilo prosadit podporu transformace UNEP v Organizaci OSN pro životní prostředí.

Ministři se shodli na nutnosti vytvořit společný pracovní tým mezi UNEP a Světovou obchodní organizací (WTO) k vypracování společného postoje ministrů životního prostředí a ministrů obchodu k otázce globalizace.

Globalizace je vnímána jako rozporuplný proces, který je přínosný pro lidskou společnost a vede ke snižování chudoby, současně však vyvolává vyšší nároky na spotřebu energie, změnu klimatu, vede ke konzumnímu způsobu života. Východisko z této situace je nutné hledat jak na úrovni vlád, tak na úrovni regionální a mezinárodní a na úrovni jednotlivých zájmových skupin. Proto je důležitá spolupráce UNEP s dalšími mezinárodními organizacemi, mj. z oblasti financí a obchodu, se soukromým sektorem a občanskou společností. Globalizace zvyšuje požadavky na mezinárodní správu životního prostředí a předpokládá koordinovaná opatření na globální, regionální a národní úrovni a také provázanost ochrany životního prostředí s dalšími oblastmi, jako je obchod, zemědělství, ochrana zdraví a bezpečnost.

MŽP

PŘEHLÍDKA EKOFILMU V PODKRUŠNOHOŘÍ

Ministerstvo životního prostředí a Podkrušnohorský zoopark uspořádaly 16. a 17. února 2007 v Chomutově přehlídku filmů z XXXII. ročníku Mezinárodního filmového festivalu Ekofilm 2006 pod názvem „Záblesk z mraku“. Promítání probíhalo ve čtyřech blocích Natura, Spotřebitelská ekologie, Změny klimatu a Fauna a v sobotu 17. 2. promítání doplnila přednáška Ing. Jaroslava Zahálky, CSc., a diskuse ke globálním ekologickým problémům. Akce byla podpořena z projektu Ústecký kraj – kraj přírody i člověka spolufinancovaného Evropským sociálním fondem a rozpočtem MŽP.

MŽP

ZANIKÁ PLATNOST NĚKTERÝCH POVOLENÍ K VYPOUŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

Podle novely zákona o vodách zaniká k 1. lednu 2008 platnost povolení k vypouštění odpadních vod

do vod povrchových nebo podzemních, která nabyla právní moci do 31. 12. 2001, tzn. povolení vydaných podle dříve platných právních předpisů.

V případě, že se nezměnily podmínky (hydrologické, ekologické), za kterých bylo povolení uděleno, je možné stávající povolení k vypouštění odpadních vod na návrh oprávněné osoby prodloužit podáním žádosti na vodoprávní úřad (obecní úřad obce s rozšířenou působností).

Pokud vodoprávní úřad povolení neprodlouží, je třeba žádat o nové povolení podle požadavků vyhlášky č. 432/2001 Sb. Povolení nelze prodloužit v případě, že vodní zákon č. 254/2001 Sb. vydání povolení pro danou činnost vůbec neumožňuje – jde-li o vypouštění odpadních vod do vod podzemních (na terén nebo do půdní vrstvy), prodlužují se pouze povolení k vypouštění odpadních vod z rodinných domů a staveb pro individuální rekreaci.

Pro žádost o prodloužení povolení není vydán žádný formulář – musí z ní být jen jasně patrné, kdo ji podává a o co žádá. Žadatel je také povinen označit další jemu známé účastníky řízení, o doplnění údajů lze požádat vodoprávní úřad.

Za nedovolené vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních může Česká inspekce životního prostředí nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností uložit pokutu.

Proto je třeba, aby si všichni majitelé nemovitostí (včetně rodinných a rekreačních domů), kteří vypouštějí odpadní vody do vod povrchových nebo podzemních, o toto povolení neprodleně požádali u svých místně příslušných vodoprávních úřadů (obecní úřad obce s rozšířenou působností).

Náležitosti žádosti o povolení i vzor žádosti jsou uvedeny ve vyhlášce č. 432/2001 Sb. 3 a lze je získat i na internetových stránkách www.zanikpovoleni.cz.

MŽP

DALŠÍ OCENĚNÍ PRO PRAPODIVNÝ SVĚT

Karpatské vrchy jsou protkány stovkami malých potůčků, razících si cestu do údolí. Jedním z nich je Vlčí potok. Při své cestě vytváří desítky malých tůň. Přestože se nám lidem zdají prázdné a opuštěné, jsou od pravěku plné života. V každé z nich se denně odehrává nespočet příběhů jejich podivuhodných obyvatel. Většinu lidí zůstaly až doposud pro svou nedostupnost utajeny. To je možná důvod, proč se nám lidem nedaří tak křehký a zranitelný svět před námi samými ochránit...

Tak zní oficiální anotace filmu režiséra Steva Lichtaga *Prapodivný svět*, který sbírá jednu cenu za druhou. Zatím jako poslední v únoru získal na VI. mezinárodním filmovém festivalu Golden Dolphin v Moskvě nejvyšší ocenění Grand-Prix a cenu Best U/W Animal Film. Film vznikl za podpory Ministerstva životního prostředí

MŽP, doplněno z Česko-slovenské filmové databáze (red)

LYŽOVÁNÍ NA BLÁTĚ PŘÍRODĚ NEPROSPÍVÁ

Správa Chráněné krajinné oblasti Beskydy na základě terénních šetření 20. února upozornila provozovatele lyžařských areálů na území CHKO, že úprava sjezdových tratí rolbami při nedostatečné sněhové

pokryvce poškozuje půdní povrch a může být důvodem zahájení správního řízení o pokutě, případně zákazu této činnosti.

Lyžařské areály, které v CHKO legálně provozují rolbu, mají stanovenou minimální výšku sněhové pokrývky – většinou je to 30 cm. Tolik sněhu v únorových dnech bylo málokde. Správa CHKO Beskydy proto rozhodla provést kontroly především v přírodovědecky cenných lokalitách, kde pod sněhem, nehluboko v půdě, odpočívají cibulky a hlízy chráněných rostlin.

Zvýšenou pozornost se rozhodla věnovat oblasti Soláně, Kohútky a dalších sjezdovek v 1. a 2. zóně CHKO. „Lyžování a pojezdy rolby bez sněhu zde mohou vést k narušování travního drnu a ničení šafránů, orchidejí a dalších vzácných druhů,“ vysvětlila botanička Správy CHKO M. Popelářová.

Zákon 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění k této problematice mimo jiné říká: Rekreační využití CHKO je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty CHKO (§ 25 odst. 3). Orgán ochrany přírody (Správa CHKO) je oprávněn stanovit fyzickým a právnickým osobám podmínky pro výkon činnosti, která by mohla způsobit nedovolenou změnu chráněných částí přírody, popřípadě takovou činnost zakázat (§ 66 zákona). Orgán ochrany přírody uloží pokutu až do výše 500 000 Kč právnické osobě nebo fyzické osobě při výkonu podnikatelské činnosti, která se dopustí protiprávního jednání tím že: (§ 88 odst.1 písm. a) poškodí součást přírody v chráněném území, nedovoleně změni nebo ohrožuje dochovaný stav; (§ 88 odst.1 písm. d) nedovoleně zasahuje do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů rostlin.

AOPK ČR, Správa CHKO Beskydy, Mgr. Jiří Lehký

RADA MINISTRŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V BRUSELU NEJEN O KLIMATU

Ochrana klimatu, geneticky modifikované organismy, používání pesticidů či ochrana půdy byla tématy pro jednání Rady ministrů životního prostředí 20. února 2007 v Bruselu. Českou delegaci vedl ministr životního prostředí Martin Bursík, který před zahájením jednání okomentoval jeho nejdůležitější bod: „Omezování emisí skleníkových plynů vede nejen k ochraně klimatu, ale znamená i konkurenceschop-

nější ekonomiku. Česká republika proto podporuje návrh snížit emise nejméně o 20 % do roku 2020 vůči roku 1990. Jsem přesvědčen, že tohoto cíle je možné dosáhnout.“

Podrobnější informace z jednání Rady ministrů životního prostředí v samostatném článku v rubrice Analýzy, souhrny, komentáře.

MŽP

DIMITRI ZENGHELIS PŘEDSTAVIL ZÁVĚRY TÝMU NICHOLASE STERNA

Na společné tiskové konferenci se 22. února na půdě německého velvyslanectví v Praze sešli ministr životního prostředí Martin Bursík a Dimitri Zenghelis, ekonomický poradce britské vlády a člen týmu bývalého hlavního ekonoma Světové banky Nicholase Sterna. Právě výsledek práce Sternova týmu pro britskou vládu – zprávu o ekonomických dopadech klimatických změn – přijel do Prahy na pozvání Nadace Heinricha Bölla Dimitri Zenghelis představit.

Zleva Dimitri Zenghelis, Josef Beck z německé ambasády, Martin Bursík a Eva van de Rakt z Nadace Heinricha Bölla.

Foto MŽP, Jakub Kašpar

„Pracovali jsme s celou řadou nejistot – nevíme přesně, jakým směrem se bude ubírat technologický vývoj, neznáme dopředu, jaké kroky zvolí vlády jednotlivých zemí, neznáme přesné dopady klimatických změn,“ řekl Dimitri Zenghelis. „Jediné, co víme s naprostou jistotou, je, že Země se otepluje, ledovce tají a klimatická změna probíhá,“ dodal. Sternovův tým pracoval s několika možnými scénáři vývoje a snažil se namodelovat především ekonomické dopady každého z nich. „Vezmeme-li různé scénáře, pak i nejkonzervativnější odhady počtu částic skleníkových plynů z milionu částic atmosféry (ppm) jsou velmi varovné,“ říká Zenghelis.

Základním poselstvím Sternovy zprávy je, že pokud chceme zabránit nevratným změnám a horentním nákladům, je třeba začít jednat okamžitě. Pokud by se měly koncentrace CO_2 stabilizovat na úrovni 450 ppm, musí přestat stoupat celosvětové emise CO_2 v roce 2010 a naopak od té doby klesat rychlostí 6–10 % ročně. „V takovém případě by se Země oteplila v příštím století o méně než 2 °C a nedošlo by pravděpodobně k nevratným změnám,“ vysvětluje Zenghelis.

Pokud by k bodu obrotu došlo až v roce 2020, je podle Sternova týmu možné stabilizovat koncentrace CO_2 v atmosféře na úrovni 550 ppm, pokud se od tohoto roku budou světové emise dále snižovat alespoň rychlostí 1–2,5 % ročně. „I v takovém světě by se dalo žít,“ dodává Zenghelis.

Sternův tým doporučil i kroky, které je třeba k takovému výsledku postoupit. Mimo jiné zpoplatnit externalitu – především zdanit produkci oxidu uhličitého, podpořit nízkouhlíkové technologie či nastavit přísné energetické standardy výrobků i budov a zvýšit úroveň informovanosti a chápání problematiky klimatických změn napříč společnostmi.

Ministr Bursík reagoval čerstvými informacemi z Rady ministrů životního prostředí Evropské unie, která schválila návrh energetického balíčku, předložený německým předsednictvím – ten počítá s akčním plánem energetické efektivity a úspor, tzv. „cestovní mapou“ rozvoje obnovitelných zdrojů energie či snižováním emisí na evropských trzích prodávaných automobilů na 130 g/km. „Shodli jsme se také na tom, že je třeba zapojit leteckou dopravu do systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. Alokace by se přidělovaly na úrovni emisí z let 2004–2006. V první fázi by se do systému zapojily lety uvnitř EU, poté i mimo hranice Unie,“ říká Martin Bursík. Rada se shodla také na závazném cíli snížení emisí CO_2 v EU o 20 % oproti roku 1990 do roku 2020, případně o 30 %, pokud se připojí i další vyspělé země a klíčové rozvojové ekonomiky, jako je Čína, Indie a Brazílie. Ministři odsouhlasili také indikativní cíl 20 % zastoupení obnovitelných zdrojů na primární spotřebě energie a závazný cíl 10 % zastoupení biopaliv v palivovém mixu v dopravě.

MŽP

DATABÁZE ČESKÝCH ENVIRONMENTÁLNÍCH TECHNologií A SLUŽEB

Ministerstvo životního prostředí připravuje Databázi českých environmentálních technologií a služeb (ČETS), která bude využita pro zahraniční prezentaci především v rozvojových zemích. Podrobnější informace najdete na [http://www.env.cz/_C1256D3D006B1934.nsf/\\$pid/MZPOWFJ5VCCP/\\$FILE/Informace.pdf](http://www.env.cz/_C1256D3D006B1934.nsf/$pid/MZPOWFJ5VCCP/$FILE/Informace.pdf). Zájemci o tuto bezúplatnou spolupráci s Ministerstvem životního prostředí si mohou na internetových stránkách ministerstva vyplnit potřebné prohlášení a zaslat ho na adresu MŽP.

Databáze ČETS je od 1. března 2007 umístěna na české i anglické webové stránce Ministerstva životního prostředí na úvodní stránce ve sloupci Doporučujeme/TIPS (<http://www.env.cz/Envibase>).

MŽP

FOND PŘEDSTAVIL OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Dne 27. února proběhl již čtvrtý ročník vodárenské konference International Water Management Days 2007, který byl věnován problematice financování vodárenského sektoru. V programu vystoupili jako řečníci zástupci Státního fondu životního prostředí ČR, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva pro místní rozvoj, realizátoři akcí, před-

stavitelé projektového managementu a zástupci finančních institucí. Náměstek úseku řízení projektu Státního fondu životního prostředí ČR Ing. Petr Valdman představil účastníkům konference spolufinancování vodohospodářské infrastruktury v období 2007–2013 z fondů EU v rámci Operačního programu Životní prostředí.

SFŽP

UDRŽITELNÁ A BEZPEČNÁ DOPRAVA – TÉMA ROKU 2007

Rada vlády pro udržitelný rozvoj schválila na počátku února návrh, aby se společným meziresortním tématem udržitelného rozvoje na místní úrovni v České republice pro rok 2007 stala udržitelná a bezpečná doprava. Zástupci nejrůznějších resortů, vědeckých institucí, ale také obcí a krajů se shodli, že právě doprava, její bezpečnost, ale také dopady na zdraví či životní prostředí, jsou klíčovými a palčivými tématy. Právě obce, které se snaží řídit principy udržitelného rozvoje v praxi – uplatňují místní Agendu 21 a realizují mezinárodní projekt Zdravé město, s touto iniciativou přišly jako první. Rada a jednotlivé resorty – především ministerstva životního prostředí a dopravy ale také zdravotnictví, vnitra, pro místní rozvoj, školství, zemědělství či průmyslu a obchodu – se je rozhodly v jejich iniciativě podpořit.

Cílem celé akce je zejména upozornit na problémy, které s sebou doprava především ve městech přináší, ale také ukázat cesty k jejich řešení a příklady dobré praxe z ČR i jiných zemí. K tomu bude sloužit mimo jiné internetová stránka na adrese <http://www.udrzelna-doprava.cz> – rozcestník k informacím o nejrůznějších akcích, které se tématu týkají a současně rychlá cesta k dokumentům, které mohou pomoci především starostům, úředníkům i občanům obcí, měst i regionů nalézt inspiraci.

Na celorepublikové úrovni akci koordinuje pracovní tým složený ze zástupců resortů, akademické sféry, odborných institucí a obcí, který slouží především k vzájemné výměně informací. V průběhu roku proběhne řada konkrétních akcí a aktivit – od seminářů a konferencí po soutěže či kampaně pro veřejnost.

Společná tisková zpráva MŽP, MD, MV, MMR, MŠMT, NSZM a CDV

NOVÉ VÝSTAVY V KRKONOŠSKÉM NÁRODNÍM PARKU

Správa Krkonošského národního parku připravila dvě výstavy v rámci Mezinárodního polárního roku. Veřejnost tak až do 13. 5. může v prostorách augustiniánského kláštera ve Vrchlabí zhlédnout výstavy Češi a polární výzkum a Krkonoše v zrcadle severu.

Mezinárodní rada pro vědu (ICSU) a Světová meteorologická společnost (WMO) vyhlásily od března 2007 do března 2009 Mezinárodní polární rok. Stalo se tak již po čtvrté od roku 1882–83, kdy byl vyhlášen první. Mezinárodní polární rok je označení pro společný mezinárodní výzkum v polárních oblastech. Bližší informace viz <http://www.ipy.org/>.

Výstava Češi a polární výzkum připomíná některé české objevitele, kteří pronikli do polárních oblastí, a také přibližuje úspěchy našich polárníků. Prvním Čechem, který se dostal do polárních krajů, byl du-

chovní Jednoty bratrské Daniel Strejc, řečený Vetter, který v roce 1613 pobýval na Islandu. O své cestě napsal cestopis, který je velmi ceněn pro své objektivní zachycení tehdejšího života na Islandu. Od té doby se za polární kruh vypravila více než stovka našich vědců různých oborů. Smyslem této výstavy je přiblížit návštěvníkům alespoň nejdůležitější epochy polárních výzkumů, na nichž se Češi nebo odborníci českého původu podíleli.

Expozice Krkonoše v zrcadle severu se zabývá podobností krkonošské přírody s drsnými polárními oblastmi. Pro pochopení vývoje a proměn naší krajiny je nutné pochopit a poznat současné podmínky za polárním kruhem. Proto od r. 1998 pracují odborní pracovníci Správy KRMAP na srovnávacích studiích krkonošské tundry s tundrou severovýchodních částí Evropy (Rusko, Norsko, Švédsko, Skotsko). Svá zjištění zájemcům prezentují právě touto expozicí.

Výstavy jsou společným dílem 25 českých odborníků, kteří v polárních krajích pracovali nebo pracují.

Správa KRMAP

K REKLAMĚ SPOLEČNOSTI MOUNTFIELD

Na přelomu února a března letošního roku uveřejnila společnost Mountfield, obchodující se zahradní technikou a vybavením, v řadě deníků s celostátní působností sérii reklamních článků nabádajících spotřebitele k co nejrychlejší koupi motorové zahradní techniky, bazénů a zahradního nábytku s argumentem, že tyto výrobky čeká od května 2007 „skokové“ zdražení v souvislosti s jakýmsi „nejnovějšími ekologickými nápadmi bruselského komisaře pro životní prostředí“.

Ministerstvo životního prostředí je přesvědčeno, že se společnost Mountfield v této části své reklamní kampaně dopustila klamání spotřebitelů ve snaze přimět je k nákupu zmíněných výrobků v předjárním období. MŽP se proto obrátilo se stížností na Radu pro reklamu. „Domníváme se, že společnost Mountfield touto kampaní porušila minimálně tři, možná však až šest ustanovení platného Kodexu reklamy. Proto jsme požádali Radu, aby případ prošetřila,“ říká ředitel odboru vnějších vztahů MŽP Jakub Kašpar.

Zmíněné reklamní články se odvolávají na jakýsi nejnovější návrh Evropské komise (reklama používá odvolání na evropského komisaře pro životní prostředí či „evropské byrokraty“). Pravděpodobně je jím myšleno Sdělení Komise ze 7. února 2007 k výsledkům přezkumu strategie Společenství na snižování emisí CO₂ z osobních automobilů a lehkých užitkových vozidel. Sdělení ovšem není právní předpis, nýbrž dokument, který má po shodě všech členských států EU a také Evropského parlamentu zadat Evropské komisi přípravu předpisu, který zaváže výrobce ke snížení emisí CO₂ z automobilů; uvažované limity pak mají vstoupit v účinnost nejdříve za pět let. „V žádném případě se tedy netýká a nebude týkat motorové zahradní techniky, a tudíž nemůže ovlivnit růst jejích cen,“ říká náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík. Stojí také zato dodat, že ke snížení emisí CO₂ z automobilů, tak jak jej navrhuje Evropská komise, se evropští výrobci už zavázali v dobrovolných dohodách s Evropskou komisí.

Oblast zahradní techniky a jejích emisí je v evropské legislativě pokryta jinou směrnici č. 2002/88/ES.

Ta ovšem nijak nesouvisí s žádným návrhem Komise v letošním ani loňském roce, jelikož pochází již z roku 2002.

MŽP požádalo společnost Mountfield ve středu 28. února o vysvětlení.

MŽP

VÝZKUM BIODIVERZITY V ŽELEZNÝCH HORÁCH

V CHKO Železné hory byly na přelomu února a března založeny trvalé plochy o velikosti 10 x 10 metrů, na kterých se bude provádět výzkum *Stanovení priorit v péči o vlhké louky v krajinném měřítku*. Rostlinná společenstva vlhkých luk patří mezi nejohroženější typy vegetace ve střední Evropě. Jsou ohrožena upouštěním od tradičního obhospodařování, eutrofizací a fragmentací stanovišť. Ačkoliv jsou tyto rizikové faktory známy, chybí komplexní studie jejich specifických a společných dopadů na biodiverzitu. Cílem projektu je zjistit, jaký je efekt opuštění, eutrofizace a fragmentace krajiny na druhovou a funkční diverzitu vlhkých luk v modelové krajině Železných hor. Hlavním nositelem grantu je Botanický ústav AV ČR. Spoluřešitelé jsou Centaurea – sdružení pro monitoring a management krajiny a Správa CHKO Železné hory. Výzkum probíhá od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2011.

AOPK ČR, CHKO Železné hory

DRUHÉ SETKÁNÍ NEVLÁDEK V ORLICKÝCH HORÁCH

Ve dnech 2. až 4. března proběhlo v Orlických horách druhé setkání ekologických nevládních organizací a Správy CHKO Orlické hory. Setkání se účastnilo sedm sdružení – ČSOP Jaro Jaroměř, ČSOP Podorlicko Česká Třebová, Tetřívky, Česká společnost ornitologická, Hnutí Duha Podorlicko, A Rocha, Upolín a několik dalších jednotlivců.

V připravované výstavbě vodní nádrže v Mělčanech se angažuje David Číp z ČSOP Jaroměř, který stejně jako Správa CHKO Orlické hory prosazuje k přírodě šetrnější možnost protipovodňové ochrany. Překvapením bylo pro mnohé představení nové železnice v Orlických horách, o které referoval Michal Gerža ze správy CHKO. Ukázalo se, že tak rozsáhlý projekt potřebuje projít veřejnou diskusí. Jedná se o stavbu kontroverzní. Vasil Hutník z Hnutí Duha mluvil o ekologické značce FSC pro výrobky ze dřeva, které pocházejí z šetrně obhospodařovaných lesů. Jana Dušánková z ČSOP Česká Třebová mluvila o projektu mapování orchidejí. Kamil Čihák z České společnosti ornitologické představil výsledky dlouhodobého sledování ptáků v Orlických horách a zejména kolem Orlického Záhoří. Tato oblast byla vyhlášena jako evropsky významná ptačí oblast pro chráněná polního. Zdeněk Mikeš z o. p. s. Tetřívky referoval o výsledcích aktivit zaměřených na navrácení ohroženého tetřívka do Orlických hor.

Pravidelné setkávání ekologických nevládních organizací a Správy CHKO Orlické hory se pomalu stává tradicí. Další opakování této akce je plánováno za dva roky.

AOPK ČR, CHKO Orlické hory

ZA PORUŠENÍ ZÁKONA O ODPADECH 600 000 KORUN

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP), Oblastní inspektorát České Budějovice, uložila společnosti Lidl Česká republika, v.o.s., pokutu za porušení zákona o odpadech, konkrétně za porušení povinností týkajících se zpětného odběru vybraných výrobků. Celková výše pokuty činí 600 000 Kč.

Společnost Lidl neinformovala spotřebitele o možnosti zpětného odběru použitých výrobků prodávaných v prodejně v Písku (jednalo se o motorový olej a baterie – monočlánky). Při kontrolách v prodejnách společnosti Lidl ve Vimperku a v Českém Krumlově bylo zjištěno, že společnost vázala zpětný odběr použitých výrobků (motorového oleje a monočlánků) na značku těchto výrobků, konkrétně na výrobky zakoupené pouze v prodejnách Lidl, což je v rozporu se zákonem. Dle zákona o odpadech, osoba, která vyrábí nebo uvádí vybrané výrobky na trh v České republice, má povinnost zajistit zpětný odběr použitých výrobků, přičemž tento zpětný odběr nesmí být vázán na výrobní značku výrobku.

Česká inspekce životního prostředí, Oblastní inspektorát České Budějovice, v předchozích letech uložila pokutu za porušení povinností týkajících se zpětného odběru společnosti Spar za provozovnu v Českých Budějovicích, a společnosti Billa za provozovnu ve Strakonici. Tyto společnosti však vystupovaly pouze v roli posledního prodejce, který má ze zákona o odpadech povinnost spotřebitele informovat o způsobu zajištění zpětného odběru těchto použitých výrobků, a v případě, že tak neučiní, má povinnost provádět zpětný odběr těchto výrobků přímo v provozovně.

Zpětný odběr vybraných výrobků se týká minerálních olejů, elektrických akumulátorů, galvanických článků a baterií a pneumatik. Dále se zpětný odběr týká i výbojek, zářivek a elektrozařízení pocházejících z domácností (tímto termínem se rozumí i elektrozařízení od podnikatelů, podobného množství a funkce jako z domácností). U těchto výrobků jsou povinnosti týkající se zpětného odběru u posledních prodejců mírně odlišné než u prvně uvedených. Zde je poslední prodejce povinen provádět zpětný odběr přímo v prodejně při zakoupení nového výrobku, a to výrobku stejné funkce a množství.

ČIŽP bude namátkově provádět kontrolu povinností týkajících se zpětného odběru dle zákona o odpadech průběžně i v roce 2007.

ČIŽP

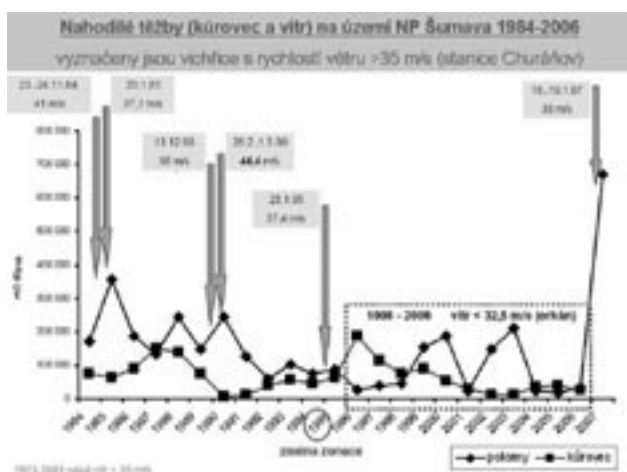
UZNÁVANÝ NÁRODNÍ PARK ŠUMAVA – ZÁJEM VŠECH

„Jsem připraven diskutovat o možnostech, kterými by se mohly rozvíjet šumavské obce, protože ochranu zdejší unikátní přírody nelze zajistit bez spolupráce s lidmi, kteří zde žijí. Má návštěva je první krok, který by měl nastolit vzájemnou důvěru a otevřenost. Náš zájem je společný – Šumava má jednoznačně zůstat mezinárodně uznávaným národním parkem. Pouze tak zajistíme ochranu unikátní šumavské přírody i zájem turistů. Má představa je, že park bude obcím mnohem aktivnějším partnerem při rozvoji šetrné turistiky, která bude v souladu s posláním

národního parku," zdůraznil ministr životního prostředí Martin Bursík při návštěvě Národního parku Šumava 6. března. Správa národního parku je připravena diskutovat nejen nad předloženým konceptem návštěvnosti parku, ale i nad možnostmi rozvoje podpory malého a středního podnikání, citlivého využívání přírodních zdrojů v biosférické rezervaci nebo využití vimperského zámku v rámci institucionální podpory trvale udržitelného rozvoje regionu. Významným zdrojem financí pro kvalitní a šetrné projekty se mohou stát evropské fondy.

Ministerstvo životního prostředí společně se správou šumavského národního parku rozhodlo o dalším postupu při likvidaci následků orkánu Kyrill. Ten je v souladu s principy diferencovaného přístupu k lesům v národním parku podle toho, o jak cenné území se jedná. Vláda na návrh MŽP uvolnila na šetrnou likvidaci následků orkánu 95,5 milionu korun s tím, že padlé stromy v těch nejceněnějších oblastech zůstanou na místě.

Polomy a vývraty po orkánu Kyrill se budou důsledně asanovat na 80 % plochy Národního parku Šumava. Zbýlých 20 % se ponechá přirozenému vývoji, jaký zde probíhal po tisíciletí. Tento postup odpovídá mezinárodním pravidlům pro management národních parků, je v souladu s doporučením odborníků a postupem uplatňovaným v Národním parku Bavorský les. Speciální management bude uplatňován v horských smrčínách, které byly postiženy rozsáhlými plošnými polomy. Cílem je vyvarovat se chyb z minulosti – zabránit vzniku holin a postupovat tak,

aby nedocházelo k erozi půdy. Jednoznačně se ukazuje, že tam, kde se v horských oblastech v minulosti kácely stromy napadené kůrovcem a les se otevřel, popadalo výrazně víc stromů než tam, kde se napadené stromy nechaly stát, například v bezzásohovém území Mokruvky – Březník – Roklan, prales Trojmezna a na rašelinných smrčínách v okolí vrchovišť včetně rozsáhlého komplexu v okolí Weirfellerových slatí. Kdyby zde v minulosti nebyly kácením kůrovcem napadených stromů vytvořeny holiny, které vpusťily do porostů vítr, dnešní polomy by byly mnohem menší. Jedinou možností, jak tento nastartovaný koloběh otevřená porostní stěna – polom – asanace – nová porostní stěna – nový polom zastavit, je přestat s asanací. Smrky sice napadne kůrovec, ale su-

ché stromy a pahýly budou fungovat jako větrolam. Pod jejich ochranou může růst nový, přirozený les.

MŽP

TIBETSKÁ VLAJKA PŘED MINISTERSTVEM

Tibetská vlajka před MŽP přivítala vyslance Kelsanga Gyaltsena.

Foto MŽP, Eva Veverková

Ministr životního prostředí Martin Bursík v pátek 9. března 2007 přivítal vyslance Tibetu Kelsanga Gyaltsena před budovou MŽP pod vyvěšenou vlajkou Tibetu a dostal od něj bílý hedvábný šál khatag jako výraz respektu. MŽP se tak připojilo ke stovkám českých měst a obcí a několika krajům v celosvětové akci Vlajka pro Tibet, která má vyjádřit solidaritu

s úsilím Tibetanů o respektování jejich lidských a občanských práv a o skutečnou autonomii v rámci Čínské lidové republiky. Akce Vlajka pro Tibet se celosvětově koná 10. března. Jde o připomínku povstání Tibetanů proti čínské okupaci ve Lhase, ke kterému došlo před 48 lety, tedy devět let poté, co čínská armáda na území Tibetu vstoupila. Podle historických údajů při povstání zahynulo 80 000 Tibetanů. Porušování lidských a občanských práv v Tibetu světová veřejnost sleduje velmi pozorně i díky aktivitě vedoucího opozičního představitele Tibetu – 14. dalajlámy Tändzina Gjamccha.

Akce Vlajka pro Tibet je celosvětovou symbolickou podporou nenásilného odporu Tibetu a jeho obyvatel. V loňském roce akci podpořilo vyvěšením tibetské vlajky 286 českých a moravských měst a obcí.

MŽP

PROGRAM PÉČE O URBANIZOVANÉ PROSTŘEDÍ

Ministerstvo životního prostředí v roce 2001 vyhlásilo Program péče o zeleň v urbanizovaném prostředí. V rámci tohoto projektu vyhlašuje MŽP na rok 2007 program podpůrného kofinancování. Mimo jiné má napomoci uchování, obnově či zakládání významných ploch obecní zeleně, přispět k regeneraci přírodní složky životního prostředí zatíženého průmyslovou, dopravní a výrobní funkcí, podpořit obnovu biologických hodnot nevyužívaných ploch a prostorů tzv. brownfields, umožnit obnovu či zakládání ploch územního systému ekologické stability, umožnit naplňování krajinných plánů obcí. Směrnice MŽP č. 3/2007 k Programu péče o urbanizované prostředí je dostupná na www.env.cz. Stanovuje podmínky pro přidělení dotace z programu v roce 2007. Prostřednictvím tohoto programu bude MŽP také podporovat zapojení měst, obcí a dalších subjektů do kampaně OSN Miliarda stromů pro planetu Zemi.

MŽP

MAPOVÁNÍ ŠELEM V BESKYDECH

Správa CHKO Beskydy organizuje mapování chráněných druhů šelem každoročně od 80. let minulého století s cílem zjistit aktuální stav rysů, vlků, příležitostně i medvědů. Výsledky mapování využívá při své odborné a rozhodovací činnosti Správa CHKO Beskydy – zároveň budou poskytnuty i ústředním pracovištěm státní ochrany přírody. CHKO Beskydy je evropsky významnou lokalitou soustavy Natura 2000 pro rysa, vlka a medvěda. Důsledná ochrana těchto šelem je tedy naší povinností nejen zákonnou ale i morální – jde o živé bohatství celé Evropy.

Koordinátorka mapování RNDr. Dana Bartošová k výsledkům poznamenává: „Musíme je považovat za orientační, neboť tato akce je vždy ovlivněna počasím, zkušeností mapovatelů a dalšími faktory. Ve skutečnosti může být počet rysů a medvědů v Beskydech o něco vyšší, zatímco počet vlků, kteří se pohybují po tak rozlehlém území bude spíše nižší.“

Podle získaných poznatků jsou nejatraktivnějším domovem našich rysů nejvyšší horské masivy Beskyd se strmými svahy a nepřístupným terénem (Smrk, Kněhyně, Čertův Mlýn, Lysá hora, Travný). Vlkům maximálně vyhovují dlouhé a táhlé

horské hřebeny Moravskoslezských Beskyd a Javorníků na moravsko-slovenském pomezí, stejně jako hlavní hřeben Vsetínských vrchů. Medvědi vyžadují nejkvalitnější přírodní prostředí – úživné lesy pralesovitého charakteru a klid, proto je jejich výskyt v CHKO omezen na lesní rezervace a na odlehle hory kolem státní hranice se Slovenskem.

Strom označený medvědem v PR Travný

Mapovatelé zaznamenávali také výskyt dalších zvířat. Kromě běžných druhů byli zjištěni i vzácní a chránění živočichové, např. puščík bělavý, orel skalní, tetřev hlušec, jeřábek lesní a vydra říční. Kuriózní bylo pozorování zmiye obecné na zasněženém Velkém Polomu.

AOPK ČR, CHKO Beskydy

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE SEA/EIA'2007

Regionální centrum EIA, s.r.o., pořádá ve dnech 17.–18. dubna 2007 v Hotelu Atom Ostrava ve spolupráci s Moravskoslezským krajem, městy Ostrava, Zlín, Ministerstvem životního prostředí a Integra Consulting Services, s.r.o., 6. mezinárodní konferenci SEA/EIA'2007. Konference bude tradičně zaměřena na výměnu zkušeností s platnou EIA legislativou, na diskusi k metodice i praxi SEA/EIA posuzování na národní i regionální úrovni a na nové trendy v procesech SEA/EIA po vstupu do EU.

Poprvé budou odborná jednání v rámci konference rozdělena také do sekcí. Cílem první sekce bude prezentace aktuálních poznatků a zkušeností s prováděním biologického hodnocení a posouzení vlivů koncepcí a záměrů na lokality soustavy Natura 2000 v rámci procesu EIA/SEA. Druhá sekce bude zaměřena na „žhavou“ tematiku obnovitelných zdrojů energie, zejména přípravy, výstavby a provozu větrných elektráren v České republice ve vazbě na proces EIA/SEA. Bližší informace získáte na tel. 596 114 440, 596 114 469, e-mail kaslova@rceia.cz nebo na www.rceia.cz.

RC EIA, Veronika Kornecká

JARO PRO ZEMI

Autorkou loga je Zdeňka Šanovcová z grafického studia Green Mango. Ruka v logu znamená člověka, který pomáhá přírodě, ale také symbol pro zpomalení ničení přírody a znečišťování životního prostředí. List je symbolem přírody hýčkané v dlani člověka. Malá spirála symbolizuje jaro, klíčení, růst a vývoj.

Ministerstvo životního prostředí rozhodlo letos poprvé sjednotit nejrůznější akce pro odbornou i širokou veřejnost, které se konají v jarních měsících, pod jednu hlavičku. Počínaje prvním jarním dnem (21. 3.), přes Den Země (22. 4.), Evropský den parků (24. 5.) až po Světový den životního prostředí (5. 6.), patří jarní měsíce svátkům, které se týkají životního prostředí a přírody. „Proto letos přicházíme s kampaní Jaro pro Zemi, kam chceme zahrnout nejenom akce, které pořádáme či spolupořádáme,“ říká ředitel odboru vnějších vztahů MŽP Jakub Kašpar.

Logo, účast v kampani i propagaci nabízí Ministerstvo životního prostředí i dalším organizátorům z řad nevládních organizací, obcí, škol apod. Koordinátorem projektu je odbor vnějších vztahů MŽP. Pokud se kdokoli rozhodne také připojit, stačí, když zašle informace o akci s kontaktními údaji na adresu info@env.cz. Akci zařadí ministerstvo do kalendáře na svých internetových stránkách a organizátor akce získá také možnost využívat logo kampaně Jaro pro Zemi.

Jaro pro Zemi začalo v předvečer prvního jarního dne v modrém sále Slovenského institutu v Praze vernisáží česko-slovenské výstavy fotografií Bílé/Bíele Karpaty s projekcí dokumentárních filmů z regionu a besedou za účasti ministra životního prostředí Martina Bursíka.

Na čtvrtek **22. března**, na Světový den vody, vyhlásilo MŽP soutěž pro děti a mládež, zaměřenou na obnovitelné zdroje energie, s názvem Podej ruku Zemi. Soutěží výtvarná a literární díla. Uzávěrka je 22. května na Mezinárodní den biologické rozmanitosti.

Světovému dni vody bylo věnováno **promítání ekologických filmů** pro děti základních škol v kině Evald **23. března** spojené s besedou s režisérem Stevem Lichtagem.

Nejvíce akcí se každým rokem očekává okolo **22. dubna**, kdy si připomínáme Den Země. MŽP se zapojuje do některých akcí především ve Středisku ekologické výchovy hl. města Prahy na Toulcově dvoře. Organizátoři akce seznámí návštěvníky s různým využitím obnovitelných zdrojů energie. Ke Dni Země MŽP rovněž připravuje promítání ekologických filmů pro školy i veřejnost v Národním muzeu.

Ministr životního prostředí Martin Bursík se v sobotu 21. dubna zúčastní oslav Dne Země v Jaroměři – spolu s ministryní školství, mládeže a tělovýchovy Danou Kuchtovou se tu zapojí do akce Miliarda stromů pro planetu Zemi a také navštíví zdejší Záchrannou stanici pro hendikepované živočichy, provozovanou ZO ČSOP Jaro. V neděli 22. dubna bude Martin Bursík slavit Den Země v Podkrusňohorském zooparku v Chomutově.

Kampaň Jaro pro Zemi vrcholí **5. června** – na Světový den životního prostředí. V podvečer předá Martin Bursík Ceny ministra životního prostředí.

Více informací ke kampani i k jednotlivým akcím, včetně jejich průběžně aktualizovaného přehledu, získáte na <http://www.env.cz> v sekci Doporučujeme.

MŽP

PŘEHLED VÝZNAMNÝCH DNŮ PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ NA JAŘE 2007

- 21. březen – první jarní den
- 22. březen – Světový den vody
- 23. březen – Světový den meteorologie
- 1. duben – Mezinárodní den ptactva
- 5. duben – Mezinárodní den boje proti hluku
- 7. duben – Světový den zdraví
- 22. duben – Den Země
- 24. duben – Světový den laboratorních zvířat
- 2. květen – Světový den ptačího zpěvu
- 22. květen – Mezinárodní den biologické rozmanitosti
- 24. květen – Evropský den parků
- 5. červen – Světový den životního prostředí

DOC. JUDR. EVA KRUŽÍKOVÁ, CSc., ředitelka legislativního odboru MŽP:

TREND JE KODIFIKOVAT PRÁVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Máte profesně široký záběr – životní prostředí a právo, působila jste od šedé zóny Ekologické sekce za socialismu přes Ústav státu a práva Akademie věd, poté přes Evropskou komisi, nevládní organizace, vysoké školy až po současnou státní správu. Kam směřujete, co byste ještě chtěla dokázat?

Vzhledem k tomu, že už zhruba dvacet let pracuji na kodexu životního prostředí, byla bych docela ráda, kdybych se jednou, až půjdu do penze, mohla pochlubit, že kodex u nás existuje, ale nejsem moc optimistická. Myslím, že naše právo kodex opravdu potřebuje. Není to jen nějaká teoretická idea. V řadě států podobné komplexní zákony kodexového typu jsou.

Proč teď, po vašich ostatních pracovních zkušenostech, právě legislativní odbor MŽP, a ne třeba vysoká škola?

Zvažovala jsem různé možnosti. Z Právnické fakulty Univerzity Karlovy jsem odešla v roce 2003 spíš z osobních důvodů. Čtrnáct let jsem vedla Ústav pro ekopolitiku, což je nevládka, která pořád funguje, ale už jsem chtěla dělat něco jiného než manažera nevládní organizace. Pak jsem náhodou mluvila s nynějším náměstkem Dusíkem a dověděla jsem se, že se na Ministerstvu životního prostředí chystají nějaké změny a že hledá ředitele odboru legislativy.

Částečně z legrace jsem se nabídla a on mě vzal za slovo. Pro mě to byl návrat zpátky, protože jsem zakládala legislativní odbor, když ministerstvo v roce 1990 vzniklo. Zároveň to byl zase posun zpátky do práva. Říkala jsem si, že se mi třeba teď v téhle fázi podaří pohnout věc trochu dál. Byla to taková výzva, jak se teď moderně říká. Stejně ale učím na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy evropské právo, takže u učení jsem zůstala, i když už mě to tolik nebaví, jako když jsme s Václavem Mezříckým zakládali katedru práva životního prostředí na pražské právnické fakultě.

Která pracovní zkušenost pro vás byla nejvýznamnější?

Evropská komise rozhodně. Po stránce kontaktů, zkušeností z jednání s lidmi mi velmi pomohl nevládní sektor, i mezinárodní kontakty mi přinesl.

Co je náplní práce, úkolem legislativního odboru?

Hlavně připravujeme návrhy právních předpisů, zpracováváme stanoviska, výklady různých zákonů a jiných předpisů, které patří do resortu, odpovědi na otázky občanů, advokátů. Připravujeme stanoviska pro ministra do vlády a do parlamentu. Připomínkujeme zákony a jiné předpisy ostatních resortů v rámci meziresortního připomínkového řízení.

Kolik lidí na to je?

Je nás osmnáct právníků a dva technici.

Koncepční činností se také zabýváte?

Protože kodex v podstatě zaštiťujeme jenom my, máme určitou koncepční představu, jak by měl vypadat. Jinak tady na koncepční činnost moc nejsme. Zákon bychom měli psát na základě věcného záměru nebo podkladů, které nám předloží věcné odbory. Vzhledem k tomu, že kodex jde napříč všemi věcnými odbory, koordinujeme práci na něm my. To lze považovat za koncepční činnost.

Kdo je ten hlavní, kdo by měl kodex prosazovat?

Ministr. Zatím ho prosazuje hlavně náměstek Dusík, to je velká pomoc.

Od kdy se dá v Evropě mluvit o právu životního prostředí?

Některé předpisy se objevily už v 60. letech minulého století, ale o právu životního prostředí lze hovořit zhruba až od 70. let. Ve druhé polovině 80. let se

poprvé novelizovala smlouva o založení Evropského hospodářského společenství. Dostala se do ní speciální kapitola, která se týká životního prostředí. Tím byl dán právní základ pro následnou právní úpravu v komunitárním právu.

A kvalitativní změny v oblasti práva životního prostředí?

Právo životního prostředí se od začátku vyvíjelo ad hoc. Prostě když bylo třeba, vydal se právní předpis. Komunitární právo životního prostředí je proto velice roztržité a detailní. Zhruba v 90. letech se začaly vydávat předpisy týkající se takových nástrojů ochrany životního prostředí, jako je třeba posuzování vlivů na životní prostředí, právo na informace, strategické posuzování vlivu na životní prostředí, pak integrovaná prevence znečištění. Evropské právo životního prostředí postupně začalo dostávat průřezovější podobu. Uznalo se také, že je velmi roztržité, že se obtížně implementuje, že se jednotlivé předpisy různě překrývají a na druhé straně jsou v nich mezery. V současné době existuje tendence ke zjednodušování, ke kodifikaci. Některé předpisy byly mnohokrát novelizované, dělají se plná znění tak, jak to známe u nás. Je zřejmá snaha, aby právo bylo transparentnější, aby se vydávaly spíš rámcové směrnice než detailní pokyny, jak se co má dělat. Rámcové směrnice umožňují vydávat konkrétnější dceřinné směrnice, které problematiku upravují detailně. To probíhá tak od konce 90. let do dneška.

Kodex je vyvrcholením tohoto trendu?

U nás?

Obecně.

Obecně Evropská unie zatím neuvažuje o kodexu. Kodifikace tu znamená spíš koordinaci právních úprav v jednotlivých oblastech, zřehlednění, zrušení toho, co už neplatí. Tam se o jednom předpisu o životním prostředí zatím neuvažuje, i když nějakou teorii o tom jsem už četla a vyloučit to nelze. Kodexy se objevují v jednotlivých státech a mají je členské státy EU i státy mimo EU.

V americkém právu jsou tendence obdobné jako v Evropě?

Řekla bych, že ne. Americké právo je úplně jiné. Především je to precedentní právo, to je hlavní rozdíl. Ochrana životního prostředí je ale upravena právními normami. Platí tam řada složkových zákonů, např. Clean Air Act a další. Americké předpisy jsou podstatně odlišné od našich. Jsou hodně detailní. To vychází z kultury precedentů, tzn. z detailních rozsudků. Z roku 1969 pochází National Environmental Policy Act, což je v podstatě takový velký zákon o životním prostředí. Jeho hlavní částí je úprava posuzování vlivů na životní prostředí – EIA. Ale nejnovější vývoj ve Spojených státech už nesleduji.

Nedá se tedy říct, že by se právo životního prostředí sblížovalo globálně?

To bych se bála říci. V některých otázkách se právní úpravy sblíží, protože vznikají mezinárodní úmluvy zavazující státy, které k nim přistoupily, i když ne pod sankcemi. Ve vnitrostátním právním řádu se pak musejí promítnout. V tomto smyslu se v některých směrech právní režimy sblíží, třeba v ochraně přírody. To je nezbytné.

Evropská unie a Česká republika, my už musíme být v oblasti práva životního prostředí plně kompatibilní...

To jsme si taky mysleli. Ale už máme několik dopisů z Evropské unie – probíhají už proti nám řízení o porušení smlouvy na úseku EIA a na úseku ochrany přírody. Teď právě novelizujeme zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a zákon o ochraně přírody a krajiny právě v důsledku podnětu Evropské komise.

Čili musíme se přizpůsobit, nebo je to částečně obousměrný proces?

Pokud Evropská komise usoudí, že v některém členském státě je něco progresivnější, může na základě toho začít připravovat návrh komunitárního předpisu. Řada evropských právních předpisů měla základ v Nizozemsku, když ještě bylo v oblasti životního prostředí hodně pokrokové, nebo v Dánsku.

Kdo je dnes nejpokrokovější?

Já si myslím, že celá Skandinávie. Švédsko v každém případě, Dánsko, Finsko...

Stalo se už, že jsme my v ČR byli inspirátorem něčeho progresivního?

Ne, vždyť my jsme v Evropské unii chvíličku.

V jakém stavu je český kodex životního prostředí, v jakém stavu prosazování do praxe?

Do praxe zatím vůbec ne, o tom se nedá mluvit.

Jaký je smysl kodexu?

Smyslem kodexu je sjednotit právní úpravu v oblasti životního prostředí, která je roztržité. Máme teď nevím kolik zákonů, vyhlášek. Neustále s kolegy v odboru přicházíme na to, jak je ta právní úprava různorodá. Máme různě upravenou odpovědnost, správu ekonomických nástrojů, kompetence orgánů ochrany životního prostředí. Máme spoustu různých řízení, povolení, která by se dala podle mého názoru sjednotit. Jsme za to i kritizovaní, a někdy právem...

...jako resort životního prostředí?

Ano, protože opravdu je naše právo někdy zatěžující. Moji kolegové to vědí, takže si myslím, že by-

chom ten současný stav dokázali trochu zefektivnit a zátěž snížit, zejména v oblasti rozhodování. Bylo by třeba zprůhlednit právo životního prostředí a zjednodušit orientaci v něm. Jen pro příklad – teď po dvanácté nebo po třinácté novelizujeme zákon o odpadech. To je nepřehledná materie, ve které se vyznat je dost obtížné. Kromě toho bychom chtěli, aby kodex obsahoval skutečně jen základní věci a aby detaily, které podle našeho názoru nemají být v zákonech, byly upraveny prováděcími předpisy. V našem právu je v poslední době zřejmé, a to nejen v právu životního prostředí, že ze zákonů se stávají učebnice nebo kuchařky, které obsahují veškeré možné technické detaily, které si člověk představí. Nejen já si myslím, že by to tak být nemělo, protože tak se degraduje pojem zákona vůbec.

Opačně řečeno, kodex je nástroj, jak mnohé zefektivnit...

Ono se tím taky zjednoduší prosazování práva. Když budou stanovená jednotná pravidla, jednotné povinnosti, každý bude lépe, neříkám perfektně, ale lépe, vědět, jaká jsou jeho práva a povinnosti, které jsou přesně dozorové orgány, jaké mají pravomoci, jak se vymáhají sankce atd. Bylo by to i pro orgány prosazování jednodušší.

Co by mohlo českému kodexu životního prostředí pomoci na světě?

Nastoupila jsem s tím, abych pomohla zpracování a přijetí toho zákona. To bylo začátkem loňského roku. Předtím na kodexu pracoval Ústav pro ekopolitiku, který v roce 2003 předal věcný záměr Ministerstvu životního prostředí. Pak na něm přes rok MŽP pracovalo. Návrh věcného záměru se předložil do vlády koncem roku 2004. Sešla se k němu zúžená legislativní rada pod vedením ministra Zářeckého a doporučila ministerstvu, aby návrh přepracovalo, protože je nevyvážený, řada otázek je nevyjasněná, často i problematická koncepčně atd.

Měli pravdu?

Měli. Uložili ministerstvu znova se na to podívat a znova předložit. Já jsem byla najatá vlastně už jako poradkyně ministra začátkem roku 2005, abych s tím pomohla. A naplno teď jako ředitelka odboru. V loňském roce jsme zpracovali věcný záměr obecné části a tří kapitol zvláštní části – voda, ovzduší a geneticky modifikované organismy. Obecná část byla relativně komplexní, jak jsme byli schopni z pozice legislativního odboru ji dát dohromady. V současné době byla práce na kodexu pozastavena po vnitřním připomínkovém řízení na ministerstvu. Problém podle mého názoru je, že zákon není prioritou tohoto ministerstva a dokud ministr vysloveně neřekne, že to prioritou je, nic se nestane. Řada lidí preferuje status quo. Spolupráce s věcnými odbory je potom obtížná. Je obecně nechuť ke změně. A ten zákon má přinést změnu. Pokud by jenom shrnul platnou právní úpravu, pak snad ani být nemusí. Měl by přinést zjednodušení, propojení různých institutů

i změnu dosavadní koncepce právní ochrany životního prostředí. Na klíčových kapitolách v obecné části, jako je třeba veřejná správa, se zatím vůbec nemůžeme shodnout. Na ministerstvu už např. mnohokrát padly návrhy, aby se vytvořila agentura životního prostředí jako správní orgán, který by měl na starosti nejen odbornou podporu státní správy, ale i její výkon.

Jako je Švédská agentura pro ochranu životního prostředí?

Švédská EPA je jenom odborným orgánem, nerozhoduje. Ale v řadě států agentury ochrany životního prostředí fungují i jako orgány vydávající povolení. U nás nepanuje shoda, jestli by to tak mělo být, jak by takový orgán měl vypadat, co by všechno měl dělat. Nepanuje shoda také např. o ekonomických nástrojích. Čili v současné době nejsme schopni ani dopracovat obecnou část kodexu. Já jsem z toho taková rozpačitá. Potřebovala bych opravdu vědět, jestli ten zákon ministerstvo chce, nebo ne. A jestli nikoliv, je třeba to jasně říci. Pokud budeme i nadále postupovat dosavadním způsobem, zákon nikdy nenapíšeme.

Jak tak poslouchám, mělo by být v zájmu ministerstva a vlastně všech, aby kodex byl. Už kvůli lepší možnosti prosazování práva životního prostředí.

Určitě. Většina z nás na odboru legislativy si to myslí, je o tom přesvědčen náměstek Dusík. Měly to ve volebních programech některé politické strany. Myslím si, že by na to přistoupily některé resorty. Vyhovovalo by to podnikatelům. Když jsme zpracovávali v Ústavu pro ekopolitiku věcný záměr, uspořádali jsme dvě nebo tři diskuse se zástupci průmyslu. Ti to vítali velice. Když mluvím s lidmi z průmyslu, říkají – no to by bylo vynikající, měli bychom jeden zákon, bylo by to pro nás mnohem schůdnější, transparentnější, lepší. Paradoxně si myslím, že mnohem větší odpor je tady na resortu. Jestli kodex chceme, je potřeba, aby ho ministerstvo podporovalo jako celek, ne že jeden odbor něco řekne a udělá, a druhý to jednoznačně odmítne. To by nemělo být zejména u takového zákona, který se bude prosazovat napříč mezi všemi resorty a budou v tom rozhodně hrát roli politické zájmy. Tady by resort měl vystupovat jako jeden muž. Nepomohou hlasy, že si to vymyslela legislativa, a my to vlastně nepotřebujeme...

Evropská unie navrhuje sjednotit právo životního prostředí v trestní oblasti. To nějak souvisí?

Nesouvisí. To je návrh nové směrnice. Někdy počátkem tohoto století bylo vydáno v rámci třetího pilíře Evropské unie tzv. rámcové rozhodnutí o trestní odpovědnosti v oblasti životního prostředí. Ale pak bylo zrušeno, protože neodpovídalo rozdělení kompetencí v rámci EU a Evropská komise rozhodla, že zpracuje směrnici. Tu teď připravuje.

K čemu je to užitečné?

Jsou tam některé novinky. My máme v trestním zákoně řadu trestných činů upravených už v současné době a není to špatně upravené. Hlavní novinkou, kterou by směrnice mohla přinést, je trestní odpovědnost právnických osob. U nás trestně odpovědné právnické osoby zatím být nemohou. Trestní zákon se vztahuje jen na fyzické osoby. Nová úprava by pokryla různé protizákonné jednání firem, podnikatelů, které má závažný negativní důsledek na životní prostředí.

Hovořila jste o tom, že Evropská komise proti České republice zahájila řízení pro porušení smlouvy. Znamená to, že se dostaneme před Evropský soudní dvůr?

Ještě jsme se k Evropskému soudnímu dvoru nedostali. Ale pokud se nám nepodaří včas novelizovat zákon o ochraně přírody a krajiny nebo zákona o EIA, dostat se tam můžeme.

Jakou roli má Evropský soudní dvůr?

Je strážce smlouvy, jak se říká v teorii. Má na starosti jednak interpretaci, výklad komunitárního práva, a na druhé straně rozhoduje o případech, kdy členské státy porušují své povinnosti, velice zjednodušeně řečeno. Když např. Evropská komise – většinou na základě podnětu zvnějšku – zjistí, že nějaký členský stát neplní povinnosti, které jsou mu uloženy směrnicemi nebo základní smlouvou, může po určité předepsané proceduře proti němu podat žalobu k Evropskému soudnímu dvoru. Než se tam věc ale dostane, stát má šanci hájit se, vysvětlit Evropské komisi, že neporušuje evropské právo. Pokud Evropský soudní dvůr dojde k názoru, že stát skutečně evropské právo nedodržuje, vydá rozsudek, kterým mu uloží situaci napravit. Pokud tak členský stát neučiní, procedura se opakuje. Může to končit až uložením penále a pokuty.

Můžeme se ještě vrátit ke kodexu? To je asi nejhlavnější...

Mám z toho trochu pocit frustrace. Opravdu je třeba, aby ministr řekl jednoznačně ano, nebo ne. Takto je to pro nás nesmírně zatěžující. Máme nějakou představu schválenou ještě ministrem Ambrozem; tu představu držíme. Ale někdy to vypadá, jako bychom si něco vymýšleli a zbytečně chtěli od ostatních práci navíc. Přitom znovu opakuji, že jsem dlouho a hluboce přesvědčená o tom, že kodex může pomoci zvýšit kvalitu práva životního prostředí. Dokonce už i některé nevládní organizace s tím souhlasí, což dříve nebylo.

Proč?

Někteří tvrdili, že kodex povede k tomu, že se bude stále novelizovat, že se tak bude „otevírat“ vždy znovu celé právo životního prostředí a že to povede k jeho oslabování. Já vím, že se kodex bude muset novelizovat. I švédský kodex se už vícekrát novelizoval, je to nezbytné. Například v Polsku přijali nový zákon o životním prostředí někdy v roce 2001 a kolega, který se podílel na jeho tvorbě, mi vloni říkal, že už se asi dvacetkrát novelizoval. V každém státě se samozřejmě novelizuje. Ale právě proto chceme, aby v kodexu byly základní věci a základní rámcové povinnosti. Detaily, které jsou nejčastěji novelizované, by měly být v prováděcích předpisech, které se novelizují snadněji a rychleji. Snížil by se tak počet „otevírání“ základního zákona. Mně znělo jako zázračná hudba, když nám ve Švédsku řekli, že vydáním environmentálního kodexu se zvýšila autorita práva životního prostředí jako takového a nikdo si netroufne úroveň této právní úpravy snižovat.

Je obecná tendence zavádět kodex životního prostředí?

V evropských státech je. Takové komplexnější zákony o životním prostředí mají už skoro všude, většinou kodexy. Ve Švédsku se jmenuje vysloveně Environmental Code. Koncem loňského roku ho přijali dokonce i v Itálii. Ty zákony mají podobu různou, některé jsou obecnější, některé mají jinak upravenou zvláštní část.

Kdo byl úplně první?

Mám dojem, že Nizozemsko, Švédsko taky začínalo brzy. V roce 1990 nebo 1991 přijali takový zákon v Británii.

Také postkomunistické země?

Maďaři ho měli poměrně brzy, Poláci nedávno. V Bulharsku i v Srbsku takový zákon mají. Slovinsko ho přijalo koncem 90. let, ještě ani nebylo členem Evropské unie.

Jaké s tím mají problémy? Říká někdo, že to byl chybný krok?

To jsem zatím neslyšela. Naopak, oblast práva životního prostředí to zprůhlednilo a zjednodušilo. Všude předtím měli komplikovanou složkovou právní úpravu. Zatím jsem neslyšela, že by na ni někde hodlali znovu přejít, že by s kodexem byly nějaké negativní zkušenosti.

*Ptala se Hana Kolářová
Foto Donna Christie*

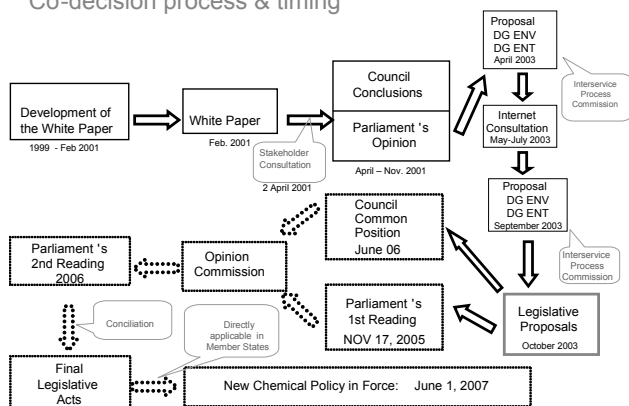
CHEMICKÁ LEGISLATIVA: NAŘÍZENÍ O REACH V ČESKÉ REPUBLICE

V adventním čase, přesněji 13. prosince loňského roku, bylo hlasováním v plénu Evropského parlamentu přijato *Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (REACH)*, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnic Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (dále jen „Nařízení“), které bylo 18. prosince přijato Evropskou Radou a den před koncem roku publikováno v Úředním věstníku¹. Úplný název této právní úpravy svou délkou svým způsobem symbolizuje čas a úsilí, které bylo k jejímu přijetí zapotřebí. Poslanci Evropského parlamentu se po ukončení hlasování netajili názorem, že přijali nejsložitější a co do průběhu vyjednávání zřejmě i nejkonfliktnější právní úpravu v historii tohoto zákonodárského shromáždění. Tiskové zprávy vydané bezprostředně po přijetí vesměs vyjadřovaly uspokojení nad úspěšným završením legislativního procesu. Komentátoři reprezentující jednotlivé zájmové skupiny byli v hodnocení výsledného znění Nařízení zdrženlivější a velmi často se netajili pocitem zklamání. Skutečnost nikterak překvapivá, kompromis vzniklý po pětiletém vyjednávání u všech zúčastněných vyžadoval ústupky od výchozích představ.

Jak vlastně Nařízení vzniklo?

V únoru 2001 představili komisařka Wallströmová a komisař Likkaneen tzv. Bílou knihu – koncepční dokument nové chemické legislativy, vycházející ze dvou znepokojivých premis. Za první, u zhruba 90 % z více než sto tisíc chemických látek na trhu nejsou k dispozici dostatečné informace o jejich schopnostech ohrozit lidské zdraví. Za druhé, rozdílný přístup k látkám již obchodovaným („existujícím“) a látkám „novým“ do značné míry brzdí uvádění nových, potenciálně méně nebezpečných látek na trh. Evropské komisi trvalo přes dva roky, než v květnu 2003 představila první návrh právního návrhu, který byl podroben internetové diskuzi. Za dva měsíce bylo shromážděno více 6000 pozměňujících návrhů a připomínek. Po jejich vyhodnocení Komise dne 29. října 2003 publikovala druhý návrh Nařízení, který předala Evropské radě a Evropskému parlamentu a který se stal základem legislativního procesu, který je přehledně ilustrován následujícím schématem:

EU Chemicals Policy Review
Co-decision process & timing

Zdroj: Chemická směrnice REACH – Sborník textů²

Evropská rada ustavila 30. listopadu 2003 ad hoc pracovní skupinu, jejímž cílem bylo vyjednat společnou pozici členských zemí k návrhu Nařízení. Tento

úkol byl splněn ve dvou krocích – dosažením tzv. politické shody (13. prosince 2005) a schválením textu společné pozice (29. 6. 2006), která byla základem pro druhé čtení Evropského parlamentu. Intenzitu práce skupiny charakterizuje skutečnost, že se sešla na 32 řádných zasedáních a vydala přes 500 interních pracovních dokumentů. Pokrok ve vyjednávání byl pravidelně projednáván na zasedáních Evropské rady pro konkurenceschopnost a pro životní prostředí.

Aktivní hledání kompromisu

Česká republika byla v pracovní skupině zastoupena delegací vedenou Ministerstvem životního prostředí a tvořenou dále zástupci Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva zdravotnictví. Postup delegace na jednáních se důsledně řídil instrukcemi pravidelně projednávanými příslušnými meziresortními orgány. Není na místě, aby autor tohoto příspěvku, který působil po celou dobu jako vedoucí delegace, hodnotil její působení. Lze však konstatovat, že ČR patřila k těm členským státům, které aktivně přispívaly k hledání kompromisu; tento základní přístup, stejně jako konzistence v postojích k základním elementům Nařízení, byl vysoce oceňován všemi představiteli zeměmi.

Politické aspekty legislativního procesu

Délka legislativního procesu vyústila i v zajímavé politické aspekty. V řadě členských zemí (včetně ČR) proběhly v jeho průběhu parlamentní volby, což v některých případech vedlo k pozoruhodným změnám pozic. Pokud se týká předsednických zemí, bylo by nespravedlivé hodnotit jejich přínos, byť Finsko splnilo cíl zdánlivě nespelnitelný – přijetí Nařízení bylo dosaženo bez smířčího řízení. Z pohledu blízkého se předsednictví ČR je ovšem třeba podotknout, že účast na zasedání pracovní skupiny a sledování práce předsedajícího týmu bylo neocenitelnou zkušeností. Konečně nelze nezmínit skutečnost, že legislativní proces byl zahájen „patnáctkou“ a ukončen doslova v předvečer rozšíření na „sedmadvacítku“.

Nové členské země byly přitom od začátku postaveny před skutečnost, že Nařízení nebude činit rozdíl v délce členství.

Evropský parlament ukončil první čtení, v jehož průběhu bylo vzneseno přes 1500 pozměňovacích návrhů, hlasováním v plénu (17. listopadu 2005). Druhé čtení bylo zahájeno začátkem září 2006 a parlament využil maximální lhůtu 4 měsíců k projednání více než 400 pozměňovacích návrhů. Vzhledem k počtu členů (732) je patrné, že vedle aktivity samotných členů Evropského parlamentu hrály významnou roli i lobbistické skupiny. Z hlediska rozložení politických sil byla situace poněkud přehlednější, protože již prvního čtení se ujali poslanci zvolení v roce 2004.

Jak se řeší neřešitelný úkol

Komise se rozhodla, že nařízení vydá do konce roku 2006, čímž skupině právních a jazykových odborníků zadala úkol v podstatě neřešitelný – na finální úpravu jednotlivých jazykových mutací, včetně zapracování připomínek členských států, zbyl týden. Takže delegace měly na zodpovědnou jazykovou revizi tři dny. Pomineme-li skutečnost, že ony tři dny v té chvíli právě zbývaly do Štědrého dne, provést zodpovědnou jazykovou revizi 850 stran textu prostě nebylo možné. ČR tedy společně se Slovenskem zaslala sekretariátu Rady dopis, ve kterém požádala o možnost následné revize formou korigenda v Úředním věstníku. Jak se ukázalo, učinily tak prakticky všechny členské státy včetně anglofonních. Žádostem bylo vyhověno dopisem sekretariátu Rady v polovině ledna 2007 a delegace dostaly na další revizi textu téměř čtyři týdny. Na revizi se podíleli členové delegace v pracovní skupině ve spolupráci s dalšími kolegy a text ve formě „track change mode“ byl zaslán sekretariátu 23. února 2007. Revidované jazykové verze budou publikovány do konce května.

Autorizace je povolování?

K českému textu Nařízení si nemohu odpustit osobní poznámku. Překlad byl proveden Evropským překladatelským centrem, jistě kvalifikovanými jazykovými odborníky. Výsledek není špatný, práce to musela být nadlidská, ale snaha o zachování čistoty jazyka mi v některých momentech připadá až příliš úzkostlivá. Termín „registration“ byl přeložen jako „registrace“, ale „notification“ jako „oznámení“ a zejména „authorization“ jako „povolování“. Slova „notifikace“ ale především „autorizace“ byla zřejmě shledána příliš cizími českému jazyku. A snad je to správně. Po sedmi letech téměř výlučné komunikace o Nařízení v angličtině se budeme muset naučit českou verzi celou. Už teď nečiní problém mluvit o „ústředním kontaktním místu“ místo o „helpdesku“, byť to trvá déle. Ale používat výraz „povolování“ místo tak málo českého „autorizace“ se zřejmě nenaučím.

Účinnost: 1. červen 2007

Jazyková korektura samozřejmě vylučuje jakékoliv věcné zásahy do textu. Nicméně skutečnost, že bude revidována i anglická verze, která slouží jako předloha pro překlad do dalších jazyků, nevylučuje, že před publikací ještě dojde k drobným revizím. Co se

však určitě nezmění, je datum nabytí účinnosti Nařízení – 1. červen 2007.

Čtenáře, který se chce podrobně seznámit s Nařízením, odkazují na nově zřízenou webovou stránku CENIA³, kde je uveden text publikovaný v Úředním věstníku. Pro orientaci bude účelné seznámit zde aspoň s obsahem a strukturou Nařízení.

OBSAH NAŘÍZENÍ O REACH

HLAVA I	OBECNÉ OTÁZKY
Kapitola 1	Účel, oblast působnosti a použití
Kapitola 2	Definice a obecné ustanovení
HLAVA II	REGISTRACE LÁTEK
Kapitola 1	Obecná povinnost registrace a požadavky na informace
Kapitola 2	Látky považované za registrované
Kapitola 3	Povinnost registrace a požadavky na informace pro některé typy izolovaných meziproduktů
Kapitola 4	Společná ustanovení pro všechny registrace
Kapitola 5	Přechodná ustanovení pro zavedené a oznámené látky
HLAVA III	SDÍLENÍ ÚDAJŮ A ZAMEZENÍ ZBYTEČNÝM ZKOUŠKÁM
Kapitola 1	Cíle a obecná pravidla
Kapitola 2	Pravidla pro nezavedené látky a žadatele o registraci zavedených látek, kteří je neregistrovali předběžně
Kapitola 3	Pravidla pro zavedené látky
HLAVA IV	INFORMACE V DODAVATELSKÉM ŘETĚZCI
HLAVA V	NÁSLEDNÍ UŽIVATELE
HLAVA VI	HODNOCENÍ
Kapitola 1	Vyhodnocení dokumentace
Kapitola 2	Hodnocení látky
Kapitola 3	Hodnocení meziproduktů
Kapitola 4	Společná ustanovení
HLAVA VII	POVOLOVÁNÍ
Kapitola 1	Požadavky na povolení
Kapitola 2	Udělování povolení
Kapitola 3	Povolení v dodavatelském řetězci
HLAVA VIII	OMEZENÍ VÝROBY, UVÁDĚNÍ NA TRH A POUŽÍVÁNÍ NĚKTERÝCH NEBEZPEČNÝCH LÁTEK A PŘÍPRAVKŮ
Kapitola 1	Obecné otázky
Kapitola 2	Řízení o omezení
HLAVA IX	POPLATKY A PLATBY
HLAVA X	AGENTURA
HLAVA XI	SEZNAM KLASIFIKACÍ A OZNAČENÍ
HLAVA XII	INFORMACE
HLAVA XIII	PŘÍSLUŠNÉ ORGÁNY
HLAVA XIV	PROSAZOVÁNÍ
HLAVA XV	PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ
PŘÍLOHA I	Obecná ustanovení o posuzování látek a vypracovávání zpráv o chemické bezpečnosti
PŘÍLOHA II	Pokyny pro sestavení bezpečnostních listů

PŘÍLOHA III	Kritéria pro látky registrované v množství mezi 1 a 10 tunami
PŘÍLOHA IV	Výjimky z povinnosti registrace podle čl. 2 odst. 7 písm. a)
PŘÍLOHA V	Výjimky z povinnosti registrace podle čl. 2 odst. 7 písm. b)
PŘÍLOHA VI	Požadavky na informace uvedené v článku 10
PŘÍLOHA VII	Standardní požadavky na informace pro látky vyráběné nebo dovážené v množství 1 tuny nebo větším
PŘÍLOHA VIII	Doplňkové standardní požadavky na informace pro látky vyráběné nebo dovážené v množství 10 tun nebo větším
PŘÍLOHA IX	Doplňkové standardní požadavky na informace pro látky vyráběné nebo dovážené v množství 100 tun nebo větším
PŘÍLOHA X	Doplňkové standardní požadavky na informace pro látky vyráběné nebo dovážené v množství 1000 tun nebo větším
PŘÍLOHA XI	Obecná pravidla pro odchylky od standardního režimu zkoušek podle příloh VII až X
PŘÍLOHA XII	Obecné pokyny pro následné užívatele k posuzování látek a vypracovávání zpráv o chemické bezpečnosti
PŘÍLOHA XIII	Kritéria pro identifikaci perzistentních, bioakumulativních a toxických látek a vysoce perzistentních a vysoce bioakumulativních látek
PŘÍLOHA XIV	Seznam látek podléhajících povolení
PŘÍLOHA XV	Dokumentace
PŘÍLOHA XVI	Socioekonomická analýza
PŘÍLOHA XVII	Omezení výroby, uvádění na trh a používání některých nebezpečných látek, přípravků a předmětů

Na zmíněné webové stránce³ zájemce také nalezne odkazy na stránky Evropské komise, kde je možné se seznámit a anglickým textem. V době zveřejnění tohoto příspěvku jsou připravovány k publikaci průběžné, resp. závěrečné zprávy tzv. RIPs (REACH Implementation Plans). Tyto implementační plány jsou ve skutečnosti projekty, jejichž cílem je příprava metodických pokynů (guidelines), které Komise podle Nařízení musí připravit pro jeho provádění. Rozpracovanost jednotlivých projektů se velmi liší a obecně lze konstatovat, že v této oblasti čeká Komise ještě hodně práce.

REACH na klíč?

Soukromý sektor, kterému Nařízení ukládá obecnou odpovědnost za nakládání s chemickými látkami a celou řadu specifických povinností se na REACH systematicky připravuje ve všech členských zemích. Mezinárodní i národní průmyslové asociace pořádají řadu konferencí a kurzů, vydávají informativní publikace, vznikají konzultační společnosti. Není obtížné si

představit v nedaleké budoucnosti komerční nabídky typu „REACH na klíč“. Faktem však zůstává, že první, relativně nejméně obtížná, a tím i nejméně nákladná povinnost je předběžná registrace zavedených látek, upravená čl. 28 Nařízení, která je „splatná“ do 18 měsíců ode dne nabytí účinnosti.

Hlava X a XIII

Naproti tomu orgány státní správy mají před sebou povinnosti, které je nutno splnit podstatně dříve. Jedná se především o ustavení příslušných orgánů členského státu ve smyslu Hlavy XIII Nařízení a spolupráci těchto orgánů s Komisí při Evropské agentuře pro chemické látky (dále Agentura) ve smyslu Hlavy X Nařízení. Agentura bude klíčovým orgánem, kterému bude svěřena naprostá většina rozhodovacích pravomocí. Implementace Nařízení bezpodmínečně vyžaduje plnou funkčnost Agentury do 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti, a není tedy nijak překvapující, že nominace zástupců členských států ve vrcholném orgánu Agentury – správní rady – provedené podle čl. 79, odst. 1. Nařízení jsou Komisí vyžadovány do konce března 2007. Ke splnění těchto povinností připravilo Ministerstvo životního prostředí návrh, který bude předložen ke schválení vládě a který je v době přípravy tohoto článku ve vnějším připomínkovém řízení.

Navrhujeme, aby příslušným orgánem České republiky pro provedení nařízení se stalo Ministerstvo životního prostředí, které vykonávalo funkci ústředního orgánu státní správy podle platné chemické legislativy. Při vykonávání funkce příslušného orgánu bude Ministerstvo životního prostředí spolupracovat s Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem průmyslu a obchodu. Dále navrhujeme, aby dozorové orgány nad dodržováním nařízení byly tvořeny kontrolními a inspekčními orgány uvedených ministerstev (Česká inspekce životního prostředí, Hygienická služba, Česká obchodní inspekce).

Zdánlivě jednoduchý legislativní úkol

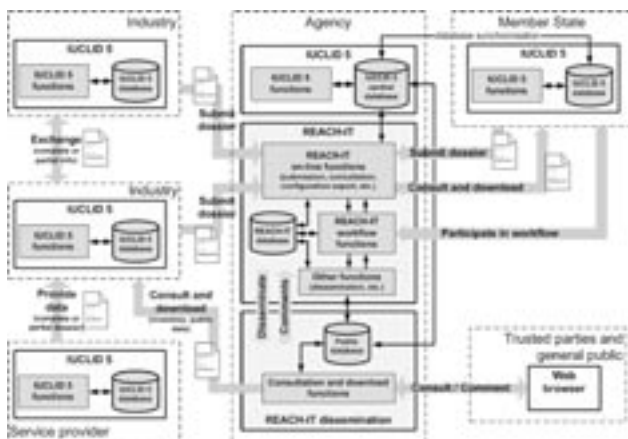
Rozdělení kompetencí jednotlivých správních orgánů upraví novela zákona o chemických látkách a přípravcích, jejíž návrh vypracuje Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem průmyslu a obchodu a předloží ji vládě ČR k projednání do 30. září 2007. Novela rovněž stanoví sankce za nedodržování Nařízení.

Skutečnost, že Nařízení je v právu členských zemí aplikováno přímo, a tedy odpadá obtížná a časově náročná transpozice, činí tento legislativní úkol jednoduchým jen zdánlivě. Přípravné práce na novele byly zahájeny v září 2006, ale významnějšího pokroku nebylo možno dosáhnout dříve, než bylo Nařízení definitivně schváleno. Meziresortní pracovní skupina již v únoru prodiskutovala první návrh právního textu a vymezila hlavní okruhy problému, které bude třeba dořešit, především v oblasti dozoru. Ministerstvo životního prostředí má v úmyslu předložit návrh k široké celospolečenské diskusi ještě před projednáním ve vládě.

Ústřední kontaktní místo – CENIA

Optimálním prostředím k této diskusi bude již citovaná webová stránka CENIA, která byla ministerstvem

určena jako ústřední kontaktní místo ve smyslu čl. 123 Nařízení. Funkčnost ústředního kontaktního místa musí být de iure zajištěna ode dne nabytí účinnosti, ale ve skutečnosti k tomu může dojít až po ustavení Agentury. Nezbytným předpokladem je zprovoznění programu IUCLID 5, který byl vyvinut pro potřeby informační sítě řízené Agenturou. Nejedná se o triviální záležitost, jak vyplývá z následujícího schématu:

Zdroj: European Chemicals Bureau, Ispra, 2006

Do té doby by měla sloužit zejména jako uzlový bod výměny dokumentů a jako základna pro shromažďování otázek a distribuci odpovědí.

Globálně harmonizovaný systém a další normy

Závěrem je třeba konstatovat, že původní deklarace Komise o nahrazení zhruba čtyřiceti právních úprav jediným Nařízením nebyla naplněna. Nařízení bude doplněno *Nařízením o poplatcích a platbách*, které ve smyslu Hlavy IX, čl. 74, odst. 1., musí nabýt účinnosti od 1. června 2008. Podle Hlavy II čl. 13, odst. 2, bude „co nejdříve“ přijato *Nařízení o zkušebních metodách* s cílem efektivnějšího využití tzv.

alternativních testovacích postupů. Konečně zřejmě nejsložitější návaznou právní úpravou bude *Nařízení o klasifikaci*, kterým bude zaveden tzv. *Globálně Harmonizovaný Systém klasifikace, balení a označování chemických látek*, známý pod zkratkou *GHS*. V Hlavě XI Nařízení je v podstatě zakotvena klasifikace podle existujících směrnic 69/548/EEC a 1999/45/EC. Evropská unie se však již v r. 2000 v rámci globálních jednání o bezpečném nakládání s chemickými látkami zavázala implementovat GHS do r. 2008⁴. Komise proto připravila návrh Nařízení o GHS, které bylo předloženo k internetové diskusi (srpen–říjen 2006) Výsledky a podrobnosti nalezne čtenář na webové stránce Komise⁵. Podle Hlavy XI, článku 115, odst. 1, Nařízení by mělo k implementaci GHS dojít do nabytí účinnosti, s odkladem pro splnění povinností podle čl. 113 po dobu čtyř let.

Tento článek si nekladl za cíl do podrobnosti vyloužit obsah Nařízení. Chtěl upozornit na povinnosti, které jsou z pohledu úředníka státní správy zodpovědného za implementaci Nařízení urgentní. Podrobnému výkladu jednotlivých částí Nařízení a povinností z nich vyplývajících budou věnovány další články.

Odkazv:

- ¹ Úř. Věst, L 396, 30. 12. 2006, str. 1.
- ² Chemická směrnice REACH – Sborník textů. Centrum pro ekonomiku a politiku č. 54, Praha, 2007, str. 11–20.
- ³ [http://www.cenia.cz/___C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFJA3FO9](http://www.cenia.cz/___C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFJA3FO9)
- ⁴ IFCS Forum III, Final Report Annex 6: Priorities for Action beyond 2000. Salvador, Brasil, Oct. 15–20, 2000.
- ⁵ http://ec.europa.eu/enterprise/reach/ghs_en.htm

Karel Bláha,
náměstek ministra a ředitel sekce technické ochrany
životního prostředí MŽP, karel_blaha@env.cz

ZAHŘANIČNÍ ZKUŠENOST:

**ŠVÉDSKÁ AGENTURA PRO OCHRANU ŽIVOTNÍHO
PROSTŘEDÍ**

Sídlo švédské Agentury pro ochranu životního prostředí (SEPA) a Ministerstvo životního prostředí ve Stockholmu ve dnech 18.–19. 1. 2007 navštívili Doc. JUDr. Eva Kružíková, CSc., ředitelka legislativního odboru Ministerstva životního prostředí, a Mgr. Martin Tužinský, pracovník legislativního odboru. Cesta byla úzce spjata s dlouhodobou přípravou věcného záměru zákona o životním prostředí a zejména se zamýšleným záměrem zřídit v České republice instituci podobnou SEPA.

Reprezentativní setkání

Doba necelých dvou dnů je samozřejmě příliš krátká na přijímání jasných a konečných závěrů o fungování SEPA či švédského práva životního prostředí jako celku. Nicméně díky poměrně intenzivně strávenému času s dostatečně reprezentativními představiteli SEPA a Ministerstva životního prostředí

(MŽP) si mohli účastníci vytvořit dosti barvitý obrázek o postavení agentury či významu práva životního prostředí ve Švédsku po přijetí kodexu životního prostředí, který může být zajímavý i pro čtenáře.

Hlavním průvodcem účastníků byl Per Hallström, právní poradce SEPA, který má za sebou zkušenosti ze soudní praxe a zabývá se hlavně meziná-

rodním právem životního prostředí. Nejzajímavější byla schůzka s Annou Dixelius, ředitelkou plánování SEPA, a Magnusem Blücherem, zástupcem ředitele divize pro právní služby na švédském MŽP.

Švédské instituce

Pro pochopení postavení SEPA v systému řízení ochrany životního prostředí je vhodné nejdříve stručně vysvětlit institucionální postavení této agentury. Na vrcholu pomyslného žebříčku švédských institucí stojí jednokomorový parlament (král má pouze reprezentativní roli), následuje vláda s jednotlivými ministerstvy včetně MŽP.

Národní park Padjelanta

SEPA je jednou z řady agentur, jež jsou švédskou specialitou. Agentury jsou odbornými orgány. Jsou nezávislé na vládě a vláda nemůže měnit jejich rozhodnutí. Na druhé straně vláda ukládá agenturám konkrétní úkoly a přiděluje jim na jejich plnění finanční prostředky. Dalšími významnými institucemi na celostátní úrovni s postavením podobným SEPA je např. Inspektorát chemických látek, Národní rada pro bydlení, Úřad pro radiaci a další.

Švédsko je rozděleno do 21 regionů a na jeho území je 290 obcí. Regiony představují ovšem pouze administrativní rozdělení území a nikoliv samosprávné celky. Jedinými územními celky se samosprávným postavením jsou obce. V regionech jsou zřízeny regionální administrativní rady (*County Administrative Boards – CAB*), k nimž patří rady vydávající povolení (*Licensing Boards*), monitorovací sekce (*Monitoring Sections*) a vodoprávní úřady (*Water Authorities*). V obcích pak vykonávají pravomoc v oblasti životního prostředí obecní výbory ochrany životního prostředí a zdraví (*Municipal Environmental and Health Committees*).

Zvláštní soudní systém pro životní prostředí

Podstatnou roli hraje zvláštní soudní systém pro oblast životního prostředí. První stupeň představuje pět regionálních soudů životního prostředí. Tyto soudy jsou součástí daného oblastního soudu (*District Court*). Druhým stupněm je odvolací soud životního prostředí (*Environmental Court of Appeal*), který patří k Švédskému odvolacímu soudu. Vrchol soudní hierarchie tvoří Nejvyšší soud (*Supreme Court*). Regionální soud životního prostředí vede předseda, kterým je soudce, dalšími členy jsou environmentální poradce a dva odborní členové. Mimo to může být soud v případě potřeby rozšířen o dalšího soudce a environmentálního poradce. Odborní členové jsou: je-

den zpravidla zástupce SEPA a druhý zástupce průmyslu, případně obecní samosprávy. Odvolací soud životního prostředí se skládá ze čtyř až pěti členů, z nichž tři musí být soudci.

Přijímání právních předpisů a cíle kvality životního prostředí

Z hlediska pravomoci přijímat právní předpisy stojí nejvýše švédský parlament. Přijímá zejména jednotlivé zákony důležité pro oblast životního prostředí. Přijal především samotný Kodex životního prostředí a také přijímá jakékoliv jeho změny.

Kromě zákonů však parlament přijal v roce 2005 rovněž šestnáct tzv. cílů kvality životního prostředí (*environmental objectives*) a s tím spojených sedmdesát prozatímních úkolů (*interim targets*), které obecné cíle specifikují a umožňují kontrolu jejich plnění. Mezi cíle kvality životního prostředí, jež mají být splněny do roku 2025, patří např. snížení dopadu klimatických změn, čisté ovzduší, netoxické životní prostředí či bohatá rozmanitost rostlin a živočichů. Prozatímní úkoly je třeba splnit do roku 2010.

Parlament rovněž přijal tři akční strategie, které jsou zaměřeny na: a) větší efektivitu v energetice a dopravě, b) netoxický a zdrojově efektivní cyklický systém a c) nakládání s krajinou, vodou a zastavěným územím.

Cíle a strategie slouží k dosažení odpovídající a žádoucí kvality životního prostředí. Výsledky plnění jednotlivých cílů se objevují v každoroční zprávě pro švédskou vládu, na které se podílí zejména SEPA a také další agentury. Cíle jsou důležité pro strategické rozhodování, pro monitorování stavu životního prostředí. Závazné jsou i pro legislativní činnost, neboť nově přijímané předpisy musí být v souladu se schválenými cíli. Cíle rovněž sehrávají důležitou úlohu při interpretaci a implementaci práva, a to nejen životního prostředí.

Národní park Färnebofjärden

K provedení zákonů vydává vláda nařízení (*ordinances*). Ministerstva prováděcí předpisy nevydávají. Jednotlivé agentury včetně SEPA však mají pravomoc vydávat prováděcí předpisy (*regulations*). SEPA

kromě toho vydává také tzv. *guidance*, neboli metodické pokyny, které nemají závazný charakter.

Systém povolování činností

Zajímavý je systém povolení ve Švédsku, zejména z institucionálního hlediska. Rozdělení činností podléhajících povolení podle významu a dopadu na životní prostředí stanoví vládní nařízení.

Činnosti s významným dopadem na životní prostředí jsou tzv. A-aktivity, do kterých spadá méně než 500 podniků. O vydání povolení k těmto činnostem rozhoduje soud pro životní prostředí. Činnosti s menším dopadem na životní prostředí se nazývají B-aktivity a patří do nich celkem 5 500 podniků. Z A-aktivit a B-aktivit patří tisíc podniků do režimu IPPC, sto třicet z nich se týká systém prevence závažných havárií. Povolování B-aktivit mají v pravomoci regionální orgány (CAB).

Národní park Sänfället

Činnosti s omezeným dopadem nebo takové, které způsobují pouze místní narušení životního prostředí, náleží do kategorie C-aktivit a jejich celkový počet je okolo 15 000. Tyto činnosti nepodléhají povolení. Jejich provozovatel však musí tuto činnost oznámit obecnímu výboru ochrany životního prostředí a zdraví, který mu může uložit preventivní opatření.

Povolení nejsou časově omezená. Stanoví podmínky provozu, pro něž připravuje podklad i SEPA. O odvolání proti rozhodnutí obecních a regionálních orgánů rozhoduje soud životního prostředí.

Hlavní působnost SEPA

Nyní se vraťme k postavení SEPA. Je jednou z vládních agentur a je nejdůležitější institucí v oblasti ochrany životního prostředí. Její význam plyne i z toho, že počet jejích zaměstnanců je v porovnání s MŽP více než dvojnásobný (550 oproti 250). Velká většina zaměstnanců sídlí ve Stockholmu, vedle toho má SEPA úřadovnu pro otázky kontrolovaného lovu na severu země v Kiruně. Pro některé úkoly zřídila SEPA devět rad, jejichž členy jsou i externí odborníci. Úkoly, které SEPA plní, jsou velmi široké.

Jak už bylo řečeno, má SEPA na rozdíl od MŽP samostatnou legislativní pravomoc. Vydává prováděcí právní předpisy, které můžeme postavit na roveň našim ministerským vyhláškám. Vedle toho se však podílí ve spolupráci s MŽP na přípravě návrhů zákonů

a nařízení vlád. Tyto návrhy pak ministerstvo předkládá a projednává v následném legislativním procesu (zejména připomínkové řízení). Připomínkové řízení probíhá za široké účasti veřejnosti, zejména průmyslových svazů a nevládních organizací.

Významnou roli hraje SEPA rovněž v mezinárodních záležitostech, zejména vyplývajících z členství Švédska v Evropské unii. Pracovníci SEPA se podílí na zpracovávání pozice Švédska k jednotlivým připravovaným materiálům a účastní se pracovních skupin připravujících strategické a legislativní dokumenty.

Účast v raných fázích povolovacího procesu

SEPA není povolovacím orgánem, nevydává souhlasy či povolení k jednotlivým činnostem. Výjimkou jsou rozhodnutí v oblasti poskytování finančních prostředků pro environmentálně příznivé projekty, kompenzace za omezení vlastnického práva a také povolení kontrolovaného lovu chráněných šelem a dravých ptáků.

SEPA se však aktivně účastní i některých povolovacích procesů, zpravidla těch s vyšším dopadem na životní prostředí. Jelikož je provozovatel povinen konzultovat svůj záměr před podáním žádosti o povolení nebo jeho ohlášením s příslušným orgánem na regionální nebo obecní úrovni, má SEPA prostřednictvím těchto správních orgánů, které metodicky řídí, možnost účastnit se povolovacího procesu už v rané fázi a ovlivnit proces EIA, zprávu o vlivu na životní prostředí i žádost o povolení či ohlášení. SEPA, stejně jako jiné státní orgány, může vznášet připomínky k žádosti o povolení a účastnit se veřejného projednání. Rovněž může podat odvolání proti vydanému povolení.

Národní park Tyresta

Kontrola kvality životního prostředí

SEPA není ani kontrolním orgánem dohlížejícím na dodržování podmínek uvedených v zákoně

či povolení u jednotlivých provozovatelů. Tuto kontrolní pravomoc vykonávají buď samostatné inspekční orgány s celostátní působností, jako je Inspektorát chemických látek, nebo regionální a obecní orgány. Inspekční orgány si vypracovávají každoroční plán kontrol zaměřený především na dosahování cílů kvality životního prostředí. SEPA vydala obecná pravidla pro tvorbu těchto kontrolních plánů a pro výkon kontroly v provozovaných zařízeních.

Koordinátor implementace práva i vlastník půdy

Z uvedeného vyplývá význačná část aktivit SEPA. Vedle zmíněné legislativní činnosti je to koordinace implementace práva životního prostředí jednak směrem k regionálním a obecním úřadům zejména formou metodologického vedení, vydávání příruček a stanovisek a jednak na celostátní úrovni formou vzájemné spolupráce s jinými vládními agenturami či úřady.

Národní park Djurö

SEPA se rovněž výrazně podílí na tvorbě nástrojů politiky životního prostředí, například v oblasti ekologických daní a poplatků. Velice významná je také odborná činnost SEPA v jednotlivých oblastech životního prostředí související s monitorováním stavu životního prostředí, dosahování stanovených cílů kvality životního prostředí a opakované podávání zpráv vytvářených pro veřejnost či pro vládu, potažmo pro Evropskou unii.

Už jsme se zmínili o jejím významu při poskytování finančních podpor projektům v oblasti ochrany životního prostředí. Je aktivní při ochraně přírody a krajiny. Nakupuje např. lesní pozemky, jež mají význam z hlediska ochrany přírody. V současnosti je proto SEPA jedním z největších vlastníků půdy v celém Švédsku. Rozhoduje rovněž o kompenzacích za omezení vlastnického práva pozemků v chráněných oblastech.

Proověřená čtyřiceti lety

SEPA byla zřízena přesně před čtyřiceti lety, v roce 1967. Za tuto dobu se prokázalo, že se jedná o instituci, která úspěšně plní svou roli v ochraně životního prostředí.

Pro využití poznatků z postavení a výsledků činnosti SEPA pro případné zřízení obdobné instituce v ČR je důležité vzít v úvahu odlišný administrativní systém ve Švédsku, zejména skutečnost, že švédské regiony nejsou samosprávné, a také významné postavení zvláštního soudního systému pro oblast životního prostředí.

Umožnit ministerstvu koncepční rozhodování

Při úvahách o zřízení agentury ochrany životního prostředí v České republice se vychází především z potřeby odbřemenit Ministerstvo životního prostředí od správního rozhodování a dalších správních úkolů, které v současné době značně zatěžují jeho činnost takovým způsobem, že nezbývá dostatek času na oblasti, které by měly být vlastním a podstatným posláním ministerstva. Jedná se zejména o přípravu návrhů právních předpisů, o strategické a koncepční rozhodování o nejvýznamnějších otázkách environmentální politiky či podílení se na mezinárodních aktivitách, zejména účasti na přípravě právních předpisů a strategických dokumentů na evropské úrovni.

Z uvedených důvodů se uvažuje o zřízení takové agentury, která buď bude správním úřadem s povolvacími pravomocemi, které by přebírala zejména od ministerstva, a zároveň agenturou poskytující odbornou podporu, nebo budou zřízeny jak agentura pro poskytování odborné podpory tak vedle toho úřad s celostátní působností, zabývající se pouze povolvacími procesy v oblasti životního prostředí.

V tomto ohledu je tedy záměr v ČR poněkud odlišný od situace ve Švédsku. Nicméně jsme přesvědčeni, že zkušenosti ze Švédska jsou velice přínosné. Zejména je třeba zdůraznit fakt, že dobře funguje spolupráce jak mezi SEPA a MŽP či ostatními vládními agenturami, tak s orgány na regionální a obecní úrovni provádějícími povolvací a kontrolní činnost.

Švédský Kodex životního prostředí

Na závěr krátkou zmínku o švédském Kodexu životního prostředí. Tento předpis je účinný od roku 1999. Přípravoval se zhruba devět let. Návrh zpracovával zvláštní výbor ustavený parlamentem. Jeho

Švédské národní parky

členy byli především odborníci zabývající se problematikou životního prostředí, ale i zástupci parlamentu, MŽP, SEPA a odborné veřejnosti.

Existence tohoto zákona, který nahradil šestnáct dřívějších samostatných zvláštních zákonů, přinesla významnou pozitivní kvalitativní změnu v postavení práva životního prostředí. Kodex má sice stejnou právní sílu jako jakýkoliv jiný zákon, avšak z neformálního, faktického hlediska se postavení práva životního prostředí přijetím sjednocující úpravy významně zlepšilo. Na jeden zákon, který v sobě zahrnuje tak širokou oblast práva, se pohlíží z jiné perspektivy než na jednotlivé zákony s parciálním zaměřením, mnoha duplicitami a neprovázanostmi.

Kodifikace přinesla zjednodušení a zpřehlednění práva životního prostředí, tudíž i snazší interpretaci

a prosazování. Silnější postavení práva životního prostředí se odráží i v tom, že v současné době dochází v menší míře ke snahám o neadekvátní zásahy do jednotlivých částí kodexu jak na vládní tak parlamentní úrovni, než tomu bylo dříve u jednotlivých samostatných zákonů. Vyšší autorita tohoto právního předpisu se projevuje i v případech nezbytných novelizací. Podle dosavadních zkušeností MŽP i SEPA si nikdo netroufne zasahovat do kodexu tak, aby narušil, resp. snížil úroveň právní ochrany životního prostředí.

Doc. JUDr. Eva Kružíková, CSc.

Mgr. Martin Tužinský,

legislativní odbor MŽP

Foto www.naturvardsverket.se

.....

ZMĚNA KLIMATU:

VLIV ČLOVĚKA NA GLOBÁLNÍ OTEPLOVÁNÍ JE VELMI PRAVDĚPODOBNÝ

V letošním roce bude vydáním *Čtvrté odhadové zprávy Mezivládního panelu ke změně klimatu (IPCC AR4)* završeno šestileté úsilí vědecké a odborné komunity o shrnutí nejaktuálnějších poznatků o současném stavu klimatického systému, o jeho dalších výhledech, o míře zranitelnosti a dopadech probíhající klimatické změny, o způsobech omezování rizik plynoucích z probíhajících změn a o možnostech souvisejících se snižováním podílu člověka. Zpráva, na níž se podílelo více než 1250 autorů a 2500 vědeckých recenzentů z více než 130 států, bude vydána ve třech částech (únor, duben, květen 2007), na které v listopadu naváže zpráva, která provede syntézu výsledků. Celý soubor zpráv bude v listopadu předložen Konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (COP 13) jako vědecký podklad pro návazná politická jednání o omezování dopadů globální klimatické změny.

Odborná shoda o lidském vlivu: 95 %

Ve dnech 29. 1.–1. 2. 2007 proběhlo v Paříži 10. zasedání pracovní skupiny IPCC, které projednalo první část zprávy *AR4 Climate Change 2007: The Physical Science Basis*. Ta se zabývá fyzikální podstatou problému, analyzuje ohromná množství shromážděných údajů a poznatků, provádí jejich interpretaci a nastiňuje modelové výhledy do konce 21. století.

Ze zprávy vyplývá, že koncentrace skleníkových plynů související s činností člověka v atmosféře od poloviny 19. století stále narůstají a trend jejich vzestupu se v poslední třetině 20. století výrazně zrychluje. V posledních deseti letech se zvýšila jejich účinnost na ohřev planety o 20 %, což znamená nejstrmější nárůst za posledních 200 let. Tepelný vliv skleníkových plynů je v současnosti již téměř pětinašobný oproti změnám vyvolanými sluneční činností. S tím souvisí i skutečnost, že jedenáct z posledních dvanácti let bylo historicky nejteplejšími roky od poloviny 19. století (nejteplejší rok 1998, dále pak 2005, 2004 atd., výjimkou byl rok 1996). Za posledních sto let vzrostla teplota o 0,74 °C. Trend nárůstu je ve druhé polovině stoletého období téměř dvojnásobný

(0,13 °C za deset let) v porovnání s trendem v první polovině. Nárůst teplot související se zvýšenou urbanizací sídelních aglomerací je sice patrný, ale na změnách se projevuje pouze lokálně a z globálního hlediska je možno jej stále považovat za zcela zanedbatelný.

Účastníci zasedání se na základě těchto a dalších nových odborných skutečností shodli po složité diskusi na formulaci, že „vliv člověka na globálním oteplování planety je velmi pravděpodobný“. Z hlediska pravděpodobnostního to znamená, že pravdivost tohoto výroku je vyšší než 95 %, což je výrazný posun od předchozí zprávy z roku 2001, kdy byla pravdivost tohoto výroku pouze 67 %. Z nově stanovené hodnoty však nelze dovozovat žádné kvantitativní ohodnocení podílu člověka na globálním oteplování!

Oceány se roztahují, srážky se stěhují

Převážná část antropogenního tepla vyvolaného skleníkovými plyny, je pohlcována oceány. Tepelnou roztažností se zvyšují objemy vody a následně hladiny moří a oceánů. Narůstající množství tohoto tepla jejich nárůst urychluje a v posledních deseti letech

dosáhl již průměrné hodnoty 3,1 mm za rok, což je přibližně o 70% více, než byl průměrný trend v posledních 40 letech. Hladiny moří a oceánů se během 20. století zvýšily v průměru o 17 cm, z čehož přibližně jednou třetinou k tomu přispělo i tání ledovců a zaledněných vodních ploch. Satelitní měření ukazují, že průměrné zalednění arktických moří se nyní snižuje o téměř 3% za deset let, přičemž letní pokles je ještě zřetelnější (více než 7%). Pouze v posledních 20 letech vzrostla v arktických oblastech teplota horních vrstev permafrostu o 3 °C.

Přes značnou prostorovou i časovou proměnlivost se teplotní změny projevují i ve srážkových režimech. Významně vzrostly srážkové úhrny ve východních částech Severní i Jižní Ameriky, v severní Evropě a severní a centrální Asii a naopak se snížily v oblasti Sahelu, ve Středomoří a v jižních částech Afriky a Asie. Oteplování vede ke zvýšení výparu, a proto se zvýšila i četnost velmi silných přívalemých srážek.

Modely budoucnosti

Matematické modely složitějšího klimatického systému umožňují získat odhady budoucího klimatu jako simulace řešení pro různé scénáře popisující výhledy globálního světa. Pro nejbližších 20 až 30 let se výsledky modelů pro téměř všechny používané scénáře shodují na nárůstu teploty asi o 0,2 °C za každých deset let v porovnání s obdobím 1980–1999. Po roce 2030 se však jednotlivé scénáře začínají postupně lišit a na konci 21. století se rozptýlí odhadu nárůstu teploty pohybuje v rozmezí 1,1 až 6,4 °C. Toto rozmezí odpovídá spodnímu odhadu „neoptimističtějšího“ scénáře B1 a hornímu odhadu „nejpesimističtějšího“ scénáře A1FI. V případě zachování emisí na úrovni roku 2000 by se rozpětí zúžilo na 0,3 až 0,9 °C. To posunuje hodnoty o 0,3 až 0,5 °C nad odhady z předchozí zprávy IPCC z roku 2001.

Aktualizované modelové rozpětí odhadů pro nárůst hladin oceánů je 18 až 59 cm, což jsou naopak hodnoty nižší než dřívější odhady. Rozdíl je dán zejména upřesněním příspěvku tepelné roztažnosti objemů vody, která se na nárůstu bude i nadále po-

dílet asi dvěma třetinami. Modelové hodnoty změn uváděné v AR4 se na planetě neprojeví plošně homogenně; větší oteplení je třeba očekávat nad pevninou a ve vyšších zeměpisných šířkách severní polokoule, nižší pak nad jižními oceány a Severním Atlantikem.

Pouze tříčtvrtinový Golský proud

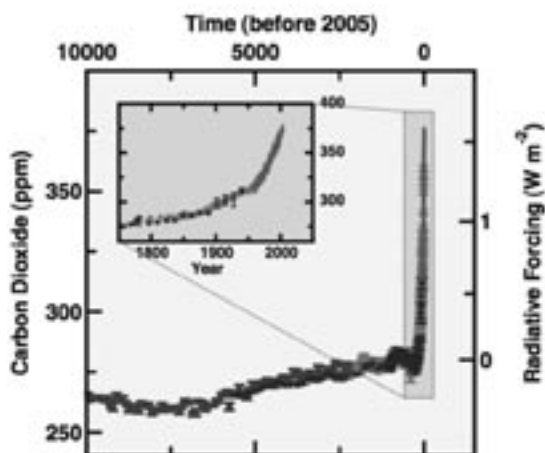
Scénáře vedou na většině území ke snižování sněhové pokrývky, nadále bude pokračovat též tání permafrostu, stejně jako arktických i pevninských ledovců. Měl by postupně klesat výskyt tropických cyklon (tajfunů a hurikánů), může se však zvyšovat jejich intenzita. Oproti předchozí zprávě se výrazně zpřesnily odhady rozložení srážek, které by ve vyšších zeměpisných šířkách měly narůstat a naopak subtropických oblastech nad pevninami klesat.

Pro projevy budoucího počasí v Evropě bude důležitě další oslabování Golského proudu, jehož intenzita by se do konce století mohla snížit až o jednu čtvrtinu. Je třeba i nadále počítat s dalším zvyšováním proměnlivosti počasí a s jeho extremalitami (vlny nepříjemně vysokých teplot, přívalemých srážek, častější záplavy, silné bouřky, vichřice apod.).

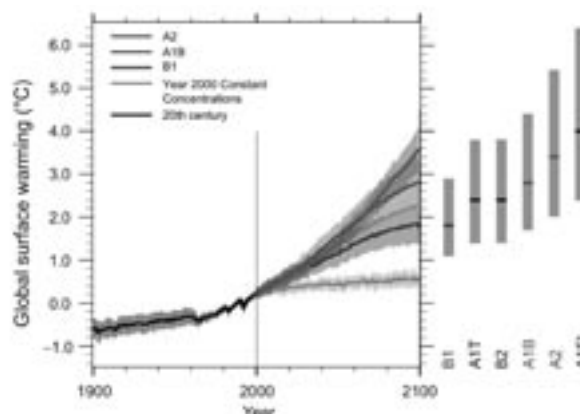
Podrobnější informace lze v současnosti nalézt v *Summary for Policymakers* na stránce <http://www.ipcc.ch/SPM2feb07.pdf>, v průběhu roku bude na <http://www.ipcc.ch/> k dispozici *Technical Summary* a celá zpráva *Climate Change 2007: The Physical Science Basis*, včetně obsažné grafiky a obsažného seznamu recenzované literatury čítající několik tisíc odkazů k jednotlivým tématům.

O zranitelnosti jednotlivých systémů, o dopadech klimatické změny v jednotlivých regionech a o adaptačních možnostech bude pojednávat následná druhá část zprávy IPCC AR4, která vychází na počátku dubna tohoto roku.

RNDr. Jan Pretel, CSc.,
vedoucí oddělení klimatické změny
Český hydrometeorologický ústav
Grafy: www.ipcc.ch

Změny obsahu oxidu uhličitýho ve vzduchu zjištěné ze sond do ledu a později pomocí monitoringu moderními přístroji.

Matematické modely oteplování zemského povrchu podle scénářů pesimističtějších i optimističtějších, vždy však vědeckých.

EVROPSKÁ UNIE: ZASEDÁNÍ RADY PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Dne 20. února 2007 se v Bruselu uskutečnilo řádné zasedání Rady EU pro životní prostředí. Delegaci ČR vedl místopředseda vlády a ministr životního prostředí RNDr. Martin Bursík. Na zasedání Rady byla na program zařazena následující témata.

Změna klimatu – Cíle EU v oblasti dalšího rozvoje mezinárodního klimatického režimu po roce 2012 (závěry Rady)

Návrh závěrů Rady byl připraven německým předsednictvím s cílem shrnout a dále specifikovat strategii EU v oblasti změny klimatu. Předmětem závěrů Rady je návrh klíčových bodů pro mezinárodní vyjednávání o podobě cílů po roce 2012, včetně navrhovaného cíle EU snížit celkové emise skleníkových plynů o 30% do roku 2020 vůči roku 1990 za předpokladu, že ostatní rozvinuté země zrealizují srovnatelné snížení emisí, včetně unilaterálního závazku EU dosáhnout 20% snížení emisí skleníkových plynů (GHG) do roku 2020. Dalším tématem textu závěrů Rady byla výzva k prohlubování partnerské spolupráce se třetími zeměmi včetně bilaterálních aktivit zejména v otázkách energetické účinnosti, obnovitelných zdrojů energie a otázka zachytu CO₂ a jeho ukládání (carbon capture and geological sequestration, CCS).

V průběhu diskuse o závěrech Rady mimo jiné zaznělo, že je třeba vyslat jasný signál třetím zemím a upevnit tak vedoucí roli EU v politice boje proti změně klimatu, formulovat středně a dlouhodobou vizi EU pro nadcházející mezinárodní vyjednávání o postkjótském období. ČR podpořila závazky EU včetně unilaterálního závazku na 20% snížení emisí GHG do roku 2020.

Text závěrů byl schválen a relevantní části byly poté promítnuty i do části Změna klimatu a energetická strategie v závěrech Rady pro životní prostředí – příspěvku pro jarní summit.

Příspěvek k jarnímu zasedání Evropské rady 8. a 9. března 2007 (závěry Rady)

Předmětem jednání ministrů životního prostředí byl návrh pravidelného příspěvku Rady EU pro životní prostředí k jarnímu summitu Evropské rady. Závěry Rady obsahovaly témata: A. Životní prostředí, inovace a zaměstnanost; B. Změna klimatu a energetická strategie; C. Environmentální dimenze „better regulation“.

Vzhledem k tomu, že se na Radě ministrů životního prostředí nepodařilo dosáhnout jednomyslné shody, co se týče závaznosti cíle pro dosažení 20% podílu energetických potřeb EU z obnovitelných zdrojů energie, byla tato otázka předmětem debaty na jarním summitu (Evropské rady). V návaznosti na shodu dosaženou k závěrům Rady ke změně klimatu byl do závěrů Rady zakomponován text týkající se klimatické změny a závěry Rady byly rovněž schváleny.

Návrh směrnice začleňující činnosti v oblasti letectví do systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství (politická rozprava)

Evropská komise dne 20. 12. 2006 vydala návrh směrnice na začlenění emisí skleníkových plynů z civilního letectví do již zavedeného systému pro obchodování s emisemi těchto plynů z významných technologických zdrojů (EU ETS).

V rámci diskuse se ministři shodli na nutnosti zahrnout do emisního obchodování všechny lety do a z evropských letišť, včetně dopravců ze třetích zemí, na rozdíl od dvoufázového přístupu z návrhu Evropské komise. Dále upozornili na potřebu vzít v úvahu pozice vzdálených regionů a detailně projednat některé technické aspekty navrhované směrnice. K otázce zahrnutí emisí jiných plynů uvedl zástupce Evropské komise, že Komise v roce 2008 předloží návrh na zahrnutí NO_x. V reakci na vystoupení některých delegací, které by preferovaly vyšší procento povolenek distribuované prostřednictvím aukce, uvedl, že povinná aukce bude součástí revidované směrnice EU ETS pro období po roce 2013 (a to nejen pro letecké povolenky). Výstupy debaty ministrů budou použity pro další orientaci diskuse k návrhu na pracovní úrovni.

Tematická strategie udržitelného používání pesticidů (závěry Rady)

V červenci roku 2006 Evropská komise přijala balíček týkající se pesticidů, resp. přípravků na ochranu rostlin zahrnující tematickou strategii udržitelného používání pesticidů, návrh rámcové směrnice k dosažení udržitelného používání pesticidů a návrh nařízení o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh (nahrazující dosavadní směrnici Rady 91/414/EHS).

Snahou tematické strategie je doplnit stávající právní rámec tím, že se zaměří na fázi používání přípravků na ochranu rostlin (cílem je minimalizovat nebezpečí a rizika, která představuje používání pesticidů pro lidské zdraví a pro životní prostředí; zlepšit kontrolu využívání a distribuce pesticidů; snížit úroveň škodlivých účinných látek, včetně nahrazení nejnebezpečnějších látek bezpečnějšími alternativními technologiemi; podpořit využívání zemědělství s nízkými vstupy pesticidů či bez pesticidů, zvláště zvýšením povědomí uživatelů, podporou předpisů pro dobré postupy a zvážením možného použití finančních nástrojů).

Ministři se v krátké diskusi shodli na podpoře zejména environmentálních aspektů návrhu a jejich mezinárodních souvislostí, rozšíření i na problematiku

biocidů (tzn. pokrytí celé oblasti pesticidů), snížení administrativní zátěže a využití finančních nástrojů Společenství k vývoji integrované ochrany rostlin.

Návrh rozhodnutí Rady o dočasném zákazu používání a prodeje geneticky modifikované kukuřice (Zea mays L. linie MON 810) v Maďarsku (přijetí)

Geneticky modifikovaná kukuřice MON 810 (Bt kukuřice) byla povolena pro uvádění do oběhu v EU, včetně pěstování, rozhodnutím Komise 98/294/ES vydaným podle směrnice 90/220/EEC o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí, která byla v roce 2001 nahrazena směrnicí 2001/18/EC. Následně dne 8. září 2004 Evropská komise zapsala 17 odrůd geneticky modifikované (GM) kukuřice odvozených od MON 810 do Společného evropského katalogu odrůd. V lednu 2005 Maďarsko uplatnilo bezpečnostní doložku podle článku 23 odstavce 1 směrnice 2001/18/EC a zakázalo pěstování těchto hybridů. Zákaz se vztahuje na pěstování, používání, obchodování a dovoz osiva odvozeného od MON 810 a také pro jakékoliv nové rostliny vzniklé křížením MON 810 s konvenčními odrůdami kukuřice. Zákaz neplatí pro používání v potravinách a krmivech, pokud je zajištěno, že se tato kukuřice nedostane do životního prostředí.

Odůvodnění maďarského zákazu bylo Evropskou komisí předloženo Evropskému úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) k posouzení. Úřad dospěl k názoru, že stávající vědecké poznatky nepotvrzují argumenty vznesené Maďarskem a neoprávnějí zákaz použití a prodeje tohoto produktu v Maďarsku.

Členské státy kvalifikovanou většinou zamítly návrh rozhodnutí Rady o dočasném zákazu používání a prodeje geneticky modifikované kukuřice (Zea mays L. linie MON 810) v Maďarsku podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES. Přijaté rozhodnutí umožňuje Maďarsku uplatnit zákaz dovozu a pěstování této plodiny na svém území. Rada poté schválila odůvodnění svého rozhodnutí, ke kterému Spojené království připojilo své nesouhlasné prohlášení.

Geneticky modifikované organismy – Návrh rozhodnutí Rady, kterým se v souladu se směrnicí 2001/18/ES uvádí na trh karafiát geneticky modifikovaný pro barvu květu (přijetí)

Evropskou komisí byla dne 29. září 2004 zveřejněna žádost podaná Nizozemskem k uvedení na trh karafiátu geneticky modifikovaného pro barvu květu. Provedená genetická modifikace se týká změny barvy květu (modrofialová barva) a tolerance k herbicidu pro účely selekce. Rozsah žádosti pokrývá pouze dovoz řezaných květů pro dekorativní účely. Na základě posudků odborných posuzovatelů Česká republika nemá námitky proti uvedení těchto karafiátů na trh.

Při schvalování návrhu rozhodnutí Rady nebylo dosaženo kvalifikované většiny ani pro schválení, ani pro zamítnutí návrhu. Konečné rozhodnutí o návrhu se tím přenáší ve shodě s pravidly rozhodovací procedury na Evropskou komisi.

Sdělení Komise: Výsledky přezkumu strategie Společenství na snižování emisí CO₂ z osobních automobilů a lehkých užitkových vozidel (politická rozprava)

Dne 7. 2. 2007 Evropská komise schválila a předložila k projednání Evropskému parlamentu a Radě sdělení obsahující novou strategii pro snížení emisí CO₂ z automobilů. Nová strategie by měla spolu s revidovanými standardy kvality paliv vést k naplnění závazku EU na snížení emisí skleníkových plynů obsaženého v Kjótském protokolu. Strategie by měla zajistit dosažení dlouhodobého cíle snížit průměrné limity CO₂ do roku 2012 na úroveň 120 g/km. Ve strategii jsou navržena tato hlavní opatření: (1) nová legislativa (její předložení lze očekávat koncem tohoto roku nebo počátkem roku 2008), která by měla stanovit povinné emisní limity pro jednotlivé typy vozidel – u osobních vozidel by prostřednictvím nových technologií ve vozidlech mělo do roku 2012 dojít ke snížení emisí CO₂ na 130 g/km s tím, že snížení o dalších 10 g/km by měla zajistit doplňková opatření; u nákladních vozidel by emisní limity měly být 175 g/km do roku 2012 a 160 g/km do roku 2015; (2) opatření na podporu prodeje vozidel s nízkou spotřebou paliva (zejména prostřednictvím nižší sazby daně z vozidel); (3) podpora výzkumu s cílem zajistit do roku 2020 snížení emisí na 95 g/km.

Zástupce Evropské komise stručnou prezentací obsahu sdělení a kontextu jeho přípravy otevřel úvodní diskusi k návrhu. Většina delegací přivítala indikovaná právně závazná opatření, i navrhovaný cíl snížení emisí CO₂, pozice se nicméně lišily v otázce konkrétních nástrojů k dosažení tohoto cíle. Vzhledem k tomu, že Česká republika ještě neformulovala svou rámcovou pozici, v diskusi se ke sdělení nevyjádřila. Závěry Rady k tomuto návrhu by měly být přijaty na jednání Rady pro konkurenceschopnost v květnu 2007 a v červnu 2007 na Radě pro životní prostředí. Z diskuse vyplynula široká podpora opatření navržených ve sdělení Komise.

Ochrana půdy – Tematická strategie pro ochranu půdy; Návrh směrnice o zřízení rámce pro ochranu půdy a o změně směrnice 2004/35/ES (politická rozprava)

Tematickou strategii pro ochranu půdy předložila Evropská komise na základě 6. akčního programu pro životní prostředí s cílem ochrany a zajištění udržitelného využívání půdy. V návaznosti na tematickou strategii byl vypracován návrh směrnice, jehož předmětem je zejména zajistit prevenci poškozování půd, identifikaci rizikových oblastí z hlediska ochrany půdy, přijetí programů opatření pro tyto rizikové oblasti, přijetí národní strategie nápravných opatření a využívání starých průmyslových ploch a zvyšování osvěty.

Členské státy obecně iniciativu Evropské komise přivítaly, uvedly však řadu připomínek k rozsahu závazků podle směrnice a doporučily rozšířit návrh o opatření k zabránění acidifikace půd. Několik delegací vyjádřilo pochyby k potřebě přijímat rámcovou směrnici vzhledem k tomu, že opatření se v těchto státech přijímají na národní úrovni. Podle Evropské komise se navrhovaná opatření týkají společných

otázek ES a návrh ponechává dostatek flexibility pro jednotlivé členské státy.

Česká republika oba návrhy vítá. Ministr jim ve svém vystoupení vyjádřil podporu a jako další opatření navrhl zahrnutí problému zastavování půdy a dosažení ekonomicky srovnatelných podmínek umísťování staveb na brownfields a greenfields.

Dokončení projednání návrhu se očekává až během portugalského předsednictví ve druhé polovině roku 2007.

Jiné záležitosti

V rámci tohoto bodu informovala Evropská komise a německé předsednictví o konferenci **Přizpůsobení se změně klimatu / Sympózium o změně klimatu a o otázce evropských vod – rozměr, zranitelnost – dopady – přizpůsobení** (Berlín 12. až 14. února 2007). S ohledem na to, že i při masivním omezení emisí skleníkových plynů bude globální oteplování klimatického systému Země ještě dlouhou dobu probíhat v důsledku setrvačnosti klimatických jevů a s tím související negativní dopady v podobě extrémních projevů počasí a podnebí, je úloha adaptací velmi důležitá a pravděpodobně se stane klíčovou při řešení nastavení režimu v oblasti změny klimatu po roce 2012. Portugalsko deklarovalo, že se bude během jeho předsednictví této problematice intenzivně věnovat a bude se zabývat hlavně problematikou nedostatku vody a suchem jako důležitými problémy, které přináší změna klimatu v jižní Evropě.

Dalším bodem byla **Biologická rozmanitost: Příprava devátého zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti (COP 9)** (Bonn 19. až 30. května 2008). Německé předsednictví informovalo o svém programu, o zahájení přípravy na Konferenci a o plánovaných jednáních v oblasti ochrany biodiverzity, které budou Konferenci smluvních stran předcházet. Dále shrnulo prioritní témata v této oblasti: přístup ke genetickým zdrojům a spravedlivé a rovnocenné rozdělování přínosů z nich (ABS), věda a výzkum, mořská biodiverzita, světová ochranná soustava, lesní biodiverzita, fungování CBD, financování a zapojení podnikatelské sféry.

Rada se dále zabývala informací Komise: **Doporučení pro rozhodnutí Rady, kterým se Komise zmocňuje jednat jménem Společenství na příštím zasedání Mezinárodní komise pro lov velryb**

v květnu 2007 o aspektech lovu velryb pro komerční účely. Zasedání Komise se koná ve městě Anchorage v USA 21.–28. května 2007. Pozice EU se na zasedáních dosud oficiálně nekoordinují, ovšem v rámci plánu mezinárodních akcí v době německého předsednictví byl zveřejněn záměr pozici EU koordinovat. 61. zasedání Komise se bude konat v době předsednictví ČR v EU v roce 2009.

Na žádost portugalské delegace se Rada zabývala bodem **Obchod a biologická rozmanitost.** Jednou z dalších priorit v průběhu portugalského předsednictví bude iniciativa k posílení vazeb mezi obchodní, podnikatelskou sférou a biodiverzitou. Mezinárodní konference k této problematice se bude konat 12.–13. listopadu 2007 v Lisabonu.

Česká republika společně s Rumunskem informovala o prvním zasedání **Konference smluvních stran Rámcové úmluvy o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat** (Kyjev, Ukrajina, 11.–13. prosince 2006) a vyzvala EU k aktivnímu zapojení do procesu implementace Úmluvy a zvážení možnosti přístupu ES k této regionálně významné úmluvě.

Na žádost francouzské delegace se Rada zabývala informací o **Znečištění pobřeží Bretaně ropou.** Francie ve svém vystoupení vyzdvihla úspěšnou spolupráci francouzských a britských úřadů a požádala Radu o výzvu Radě pro dopravu, telekomunikace a energetiku k co nejrychlejšímu přijetí balíčku Erika III k bezpečnosti námořní dopravy.

Posledním bodem jednání byla informace Komise k **návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o trestněprávní ochraně životního prostředí.** Navrhovaná směrnice ustanoví minimální soubor závažných trestných činů proti životnímu prostředí, jež by měly být považovány za trestné v celém Společenství. Návrh stanoví i trestní odpovědnost právnických osob. Cílem směrnice je umožnit postih fyzických osob za spáchání vymezených trestných činů prostřednictvím účinných, přiměřených a odrazujících sankcí, na právnické osoby by se vztahovaly jak trestní, tak jiné sankce. Tento návrh byl již představen ve formaci Rady pro spravedlnost a vnitřní věci na podzim roku 2006 a v této formaci bude také další projednání předpisu probíhat.

*Bc. Zita Georgievová,
odbor Evropské unie MŽP*

ZELEŇ:

KÁCET STROMY KOLEM SILNIC?

Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) v Jihlavě oznámilo podle § 8 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, příslušným obecním úřadům záměr kácení vzrostlých stromů podél silnic I/34 z Havlíčkova Brodu směrem na Českou Bělou v rozsahu cca 135 ks a I/38 z Havlíčkova Brodu směrem na Kolín v rozsahu asi 40 kusů. Po uplynutí stanovené patnáctidenní lhůty byly vykáceny vzrostlé stromy podél silnice č. 34.

Stížnost a její řešení

MŽP ČR a Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) obdržely následně stížnosti na uvedené kácení a zároveň se objevily zprávy v regionálním tisku, a také v hlavní zpravodajské relaci ČT. **Zde bylo mj. uvedeno, že kácení zeleně se děje v souladu s právními předpisy a že jde o naplňování povinnosti správce komunikace o odstraňování pevných překážek silničního provozu v rozsahu 4,5 m od krajnice vozovky. Tyto informace jsou ovšem zavádějící, neboť podle platné právní úpravy má konečné slovo v otázce navrhovaného kácení silničních dřevin orgán ochrany přírody.**

ČIŽP ihned situaci zdokumentovala a svolala jednání na ŘSD ČR v Praze a následně na Oblastní inspektorát (OI) ČIŽP v Havlíčkově Brodě za účasti ŘSD Jihlava, MÚ Havlíčkův Brod, Agentury ochrany přírody a krajiny (AOPK) ČR a starostů obcí (jako příslušných orgánů ochrany přírody), v jejichž katastru by mělo probíhat další navržené kácení.

K situaci v kraji Vysočina

Na jednání v Havlíčkově Brodě bylo dohodnuto zastavení dalších příprav kácení vzrostlých stromů podél silnice I. třídy č. 38 a stanoven nový

harmonogram postupu. Ten zohledňuje námítky ČIŽP jako dozorového orgánu ochrany přírody k rozsáhlému kácení a postoji některých příslušných orgánů ochrany přírody (obce). Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK) ČR byla inspekcí požádána o odborné posouzení stavu označených stromů u silnice č. 38. Zároveň bylo dohodnuto, že po dokončení odborného posudku proběhne obhlídka a sjednocení názoru na otázku nutnosti kácení za účasti AOPK ČR, ŘSD Jihlava, OI ČIŽP a příslušných orgánů ochrany přírody tak, aby inspekce nebyla nucena použít svého oprávnění k omezení a zákazu činnosti podle § 66 zákona č. 114/1992 Sb.

Obecně k oprávnění správce komunikace ke kácení

Při postupu podle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, je správce oprávněn kácet tzv. na oznámení, které podá minimálně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody (obecnímu úřadu), jenž ale může kácení pozastavit, omezit nebo zakázat, „pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin nebo rozsahu zvláštního oprávnění“. Vychází se přitom z posouzení zdravotního stavu, funkčního a estetického významu dřeviny a hrozícího nebezpečí pro silniční provoz na dané komunikaci. Jednáním na ŘSD ČR v Praze, za účasti zástupců MŽP ČR a ČIŽP, bylo dosaženo shody na potřebě revize a aktualizace tzv. „Dohody o postupu při aplikaci ustanovení § 8 odst. 2 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve vztahu k ustanovení § 14 a § 20 zákona č. 135/1961 Sb., o pozemních komunikacích (silniční zákon), ve znění pozdějších předpisů“, která byla uzavřena mezi MŽP ČR, MD ČR a MV ČR v roce 1995. Další jednání v této věci povede MŽP ČR. Dále bylo dohodnuto pozastavení rozsáhlého kácení podél

komunikací do doby dořešení postupu novou meziresortní dohodu.

Význam dřevin rostoucích podél komunikací

Dřeviny jsou ze zákona chráněny před poškozováním a ničením, protože jejich význam pro člověka je zásadní. Kromě životně důležitého významu dřevin jako takových mají však dřeviny rostoucí podél komunikací ještě funkce krajinnotvorné, estetické, jsou často biotopem mnoha druhů obratlovců i bezobratlých a důležitou součástí územního systému ekologické stability. Fungují jako biokoridory, větrolamy a protierozní zábrany, ovlivňují mikroklima, čímž brání přehřívání vozovky, a omezují oslnění a v neposlední řadě udržují pozornost řidičů, případně naznačují směr pokračování komunikace za horizontem. Proto jsou dřeviny podél komunikací i důležitým bezpečnostním prvkem.

*Ing. Tomáš Mařík, vedoucí oddělení ochrany přírody ČIŽP
Foto ČIŽP*

GRANTY:

MŽP PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE V ROCE 2007

Ministerstvo životního prostředí zveřejnilo 21. února 2007 na svých webových stránkách seznam projektů nestátních neziskových organizací (NNO), které podpoří v letošním roce. Rozdělí tak celkovou částku dvacet milionů korun mezi 94 nejúspěšnějších projektů. O výsledcích rozhodly v závěru loňského roku odborné komise v rámci výběrového řízení.

Výběrové řízení na projekty NNO zabývající se problematikou ochrany životního prostředí vyhlašuje MŽP pravidelně každým rokem.

Grantový program MŽP je zaměřen na následující tematické skupiny projektů: ochrana přírody a krajiny; zapojování veřejnosti do rozhodování v oblasti životního prostředí, udržitelný rozvoj na místní a regionální úrovni, místní Agendy 21; poskytování informací o životním prostředí; environmentální výchova, vzdělávání a osvěta.

Ekologické organizace již na podzim loňského roku předložily do soutěže pro rok 2007 celkem 317 projektů. Požadovaná částka ve výši 54,5 mil. Kč, stejně jako v předchozích letech, převyšovala několikanásobně dvacet milionů Kč, které má MŽP pro tento účel k dispozici.

Další informace k výběrovému řízení MŽP pro NNO najdete na webových stránkách www.env.cz (v rubrice politika a nástroje ochrany ŽP – spolupráce s NNO – dotace MŽP NNO). Najdete zde také přehledně zpracovanou databázi výstupů a výsledků z projektů NNO podpořených v předchozích letech. Výsledky za rok 2006 budou k dispozici v červnu 2007.

*RNDr. Helena Knappová,
odbor vnějších vztahů MŽP, oddělení spolupráce
s nestátními neziskovými organizacemi*

PŘEHLED PODPOŘENÝCH PROJEKTŮ NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ PRO ROK 2007

(řazeno abecedně podle názvu organizací)

Název projektu	Organizace	Dotace v Kč
Desatero ekoprogramů na klíč	01/71. základní organizace Českého svazu ochránců přírody Koniklec	122 000
Více a lépe EVVO (prohloubení, zkvalitnění a rozšíření nabídky EVVO na Opavsku, Hlučínsku, Krnovsku a Osoblažsku)	72/05 ZO ČSOP AREKA	199 500
Veřejně přístupná prezentace indikátorů udržitelného rozvoje českých měst	Agentura Koniklec, o.s.	92 800
Energie, lidé a ŽP	Agentura Koniklec, o.s.	198 000
Perzistentní organické látky v ČR – snadný průvodce složitou problematikou	Arnika – program Toxické látky a odpady	198 000
Environmentální vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví – projekt za ekologicky šetrné zdravotnictví.	Arnika – program Toxické látky a odpady	197 000
Ochrana genofondu západní části Českého středohoří	Arnika – Tým Bořena	149 500

EkoList po drátě	Brontosauří ekocentrum Zelený klub	200 000
EkoList – měsíčník o životním prostředí	Brontosauří ekocentrum Zelený klub (BEZK)	300 000
Škola hrou pod Pálavou	Centrum ekologické výchovy Pálava ZO ČSOP 56/15	200 000
Časopis Speleo 47–49/2007	Česká speleologická společnost	69 000
Sborník Speleofórum 2007	Česká speleologická společnost	73 000
Významné ptací území roku 2007 – ptací oblast roku 2007	Česká společnost ornitologická	50 000
Časopis Ptací svět	Česká společnost ornitologická	107 000
Komplexní inventarizace a ochrana netopýřích populací v ČR: monitoring úkrytů a lovišť nezahrnutých do sítě NATURA 2000 a osvětová činnost	Česká společnost pro ochranu netopýrů	200 000
Časopis České právo životního prostředí	Česká společnost pro právo životního prostředí	94 500
Ochrana biodiverzity v roce 2007	Český svaz ochránců přírody – Ústřední výkonná rada	3 000 000
Otevřený program ČSOP „Místo pro přírodu“ v roce 2007	Český svaz ochránců přírody – Ústřední výkonná rada	1 500 000
Národní síť stanic pro handicapované živočichy a činnost záchranných center pro státem zabavené živočichy v roce 2007	Český svaz ochránců přírody – Ústřední výkonná rada	2 000 000
Živá zahrada 2007	Český svaz ochránců přírody – Ústřední výkonná rada	90 000
Uklidme svět!	Český svaz ochránců přírody – Ústřední výkonná rada	82 000
Invazní rostliny mikroregionu Poddřbánsko	Český svaz ochránců přírody, 13/18 ZO Silvatica	37 500
Heracleum mantegazzianum	Český svaz ochránců přírody, 13/18 ZO Silvatica	47 500
Netopýři Liberecka 2007	Český svaz ochránců přírody, 36/02 ZO při Správě CHKO Jizerské hory	74 000
Vybudování naučné stezky Velký Kosíř a vydání průvodce	Český svaz ochránců přírody, regionální sdružení IRIS	141 600
Návod na likvidaci nejrozšířenějších invazních rostlin v Moravskoslezském kraji	ČSOP, ZO 68/01 Kunčice pod Ondřejníkem	13 700
Den bez aut 2007 v České republice (15. ročník)	Děti Země – Klub za udržitelnou dopravu	95 000
Nové velkokapacitní stavby pro hospodářská zvířata – monitoring dodržování norem a prosazování opatření pro zlepšení životních podmínek zvířat	Děti Země – Plzeň	150 000
Pomůcky pro venkovní aktivity	Ekocentrum PALETA	120 000
Ekologická písanka	Ekocentrum PALETA	150 000
Monitoring a obhajoba základních zásad ochrany životního prostředí v horizontálních právních předpisech	Ekologický právní servis	195 250
Ekologická výchova na Jindrově naučné stezce	Hamerský potok – sdružení pro ochranu krajiny a přírody v ovodí Hamerského potoka	139 250
Spolupráce obcí v oblasti lepších recyklačních služeb jako předpoklad k čerpaní prostředků z evropských zdrojů	Hnutí DUHA – Přátelé Země Česká republika	200 000
Ekologické prvky v Národním lesnickém programu	Hnutí DUHA – Přátelé Země Česká republika	124 000
Virtuální výlet do národních parků Šumava a Bavorský les a elektronický zpravodaj „Šumavky“	Hnutí DUHA – Přátelé Země Česká republika	66 200
Zapojování místních obyvatel do ochrany velkých šelem v CHKO Šumava	Hnutí DUHA – Přátelé Země Česká republika	200 000
Ekologické listy 2007	Hnutí DUHA Olomouc	180 400
Ekoporadna	Hnutí DUHA Olomouc	199 860
Zapojování místních obyvatel do ochrany velkých šelem v CHKO Beskydy	Hnutí DUHA Olomouc	165 000
Vzdělávání a osvěta veřejnosti o ochraně přírody	Chaloupky o.p.s., školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání	130 000
Komplexní environmentální vzdělávací program pro Rychnovsko, Choceňsko a Vysokomýtsko	INEX – SDA Kostecké Horky	199 800
Nejsme sami – já a životní prostředí	Junák – svaz skautů a skautek ČR, Plzeňský kraj	75 000
Občanské solární elektrárny	Liga ekologických Alternativ	198 000
Značení místních produktů v Moravském krasu a okolí	MAS Moravský kras	180 320
Rozvoj projektu Celoročního pásma výukových ekovýchovných programů pro rodiny s malými dětmi a děti předškolního a raného školního věku	O.S.VESPOLEK	84 546
Vydávání odborného časopisu Ochrana ovzduší v roce 2007 a příloh zaměřených na vybraná témata pro potřeby MŽP	Občanské sdružení Ochrana kvality ovzduší	280 000
Město na kole – projekt na podporu cyklistické dopravy	Oživení	200 000
Poradenství vlastníků lesů o Českém standardu FSC	Pracovní skupina pro certifikaci lesů FSC v ČR (FSC ČR)	192 238
Informačně-poradenské centrum o biopotravinách, ekologickém zemědělství a ekologicky šetrném způsobu života	PRO-BIO LIGA ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství	200 000
Bioodpad, hodnotná surovina. Informační kampaň o šetrném nakládání s BRO a kompostování v mikroregionu Vltavotýnsko	PRO-ODPAD	132 300
Informační periodikum pro chráněná území – Beskydy a Šumava	Regionální environmentální centrum Česká republika	147 053
Chytrý provázek a puzzle	Rezekvítek	160 000

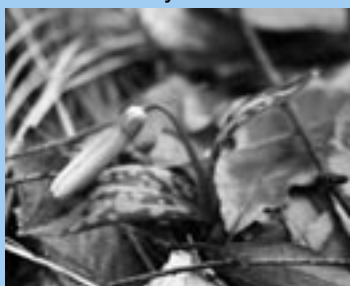
Publikace Rezekvítku pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu	Rezekvítek	157 200
Děti pečují o přírodu	Rezekvítek	113 820
Rozvoj trhu místních produktů II. – prodej ze dvora – podpora producentů, šíření informací, vzdělávání a osvěta v jihočeském kraji	Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity	188 000
Péče o lokalitu přesličky peřesté v údolí Novohradky	Sagittaria – sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	12 050
Rostliny ve svitu evropských hvězd – dotisk publikace	Sagittaria – sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	119 100
Propagace soustavy Natura 2000	Sagittaria – sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	199 900
Zelené letokruhy	Sdružení Mladých ochránců přírody ČSOP	57 000
Les je můj kamarád	Sdružení Mladých ochránců přírody ČSOP	52 500
Táborský strom roku 2003–2007	Sdružení pro ochranu botanické zahrady v Táboře	56 515
Internetová prezentace botanické zahrady v Táboře	Sdružení pro ochranu botanické zahrady v Táboře	24 000
Veletrh ekologických výukových programů 2007	Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina	197 000
Vzdělávání pracovníků členských středisek SSEV Pavučina v roce 2007	Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina	85 750
Les ve škole – škola v lese	Sdružení TEREZA	200 000
Ekologické dny Olomouc 2007	Sluňákov – sdružení pro ekologickou výchovu	200 000
Vlastivědný časopis Poodří	Společnost přátel Poodří	54 000
Šance pro jilmu 2007	Společnost přátel přírody	150 800
Záchrana genofondu tisů v Libereckém kraji 2007	Společnost přátel přírody	153 400
Lesní naučná stezka Harcov	Společnost přátel přírody	115 800
Ekologická výchova na okraji kraje	Společnost přátel přírody	199 850
Škola v lese 2007	Společnost přátel přírody	183 450
Škola pro udržitelný život	středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	179 500
Environmentální a ekologická výchova v Královéhradeckém kraji	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	182 200
Člověk a prostředí II – Týden vzdělávání o udržitelném rozvoji pro střední školy	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	195 500
Lokální multiplikátor jako indikátor udržitelného rozvoje	Trast pro ekonomiku a společnost	168 500
Zavádění indikátorů udržitelného rozvoje a ekologické stopy ve městech ČR	Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj, o.s. (TIMUR)	185 000
Ochrana a podpora genofondu motáka lužního na Znojemsku se zapojením zemědělské veřejnosti	TYTO	119 300
Ochrana a podpora genofondu sovy pálené na jižní Moravě se zapojením zemědělské veřejnosti.	TYTO	194 000
Ochrana a podpora genofondu sýčka obecného na Moravě se zapojením zemědělské veřejnosti	TYTO	193 000
Vytvoření centrální databáze Florius pro rostliny v botanických zahradách	Unie botanických zahrad české republiky	191 200
Časopis Bílé – Biele Karpaty	Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o.p.s.	125 500
Nebojte se hadů	Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o.p.s.	120 000
Ekologické výukové programy pro školní kolektivy v areálu Toulcova dvora	Základní článek Hnutí Brontosaurus Botič	200 000
Volný čas rodin na Toulcově dvoře	Základní článek Hnutí Brontosaurus Botič	200 000
Výchova dětí předškolního věku v Toulcově dvoře	Základní článek Hnutí Brontosaurus Botič	200 000
Podpora environmentální výchovy a vzdělávání na mateřských školách, Sít mateřských škol Jihočeského kraje se zájmem o EVVO – Mrkvička	Základní článek Hnutí Brontosaurus Forest	157 100
Legislativní centrum Zeleného kruhu	Zelený kruh	200 000
Vytvoření webového portálu na téma Odpovědná spotřeba	Zelený kruh	200 000
Environmentální výchova pro děti, mládež a dospělé v regionu Jižní Valašsko	ZO ČSOP KOSENKA	167 500
Monitoring a likvidace invazních druhů rostlin v Moravském krasu a jeho okolí	ZO ČSOP Ponikva	105 000
Revitalizace etážového lomu na Hádech u Brna metodami řízené sukcese	ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády	45 000
Časopis Veronica	ZO ČSOP Veronica	300 000

PŘEDČASNÉ JARO

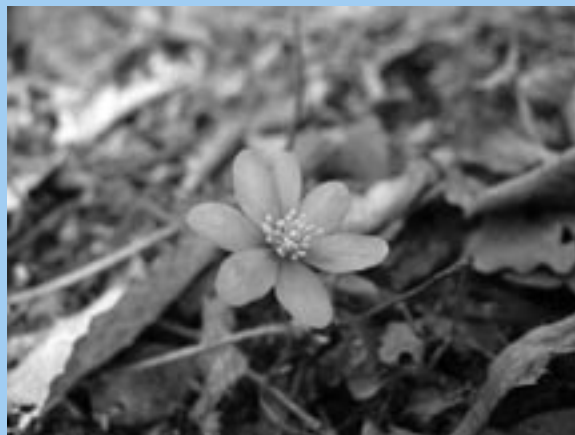
Letošní teplotně nadprůměrná zima přinesla i do CHKO Železné hory první posly jara nezvykle brzy. Při lesních cestách už v únoru kvetly devětisily bílé. Bledule jarní vykvétaly nejen v zahrádkách, ale jejich první květy se začínaly objevovat například i v Přírodní památce Vršovská olšina.

První letošní kandík psí zub letos hledal svým poupátkem hřejivě sluneční paprsky již v půlce února. V NPP Medník se v současné době dokončuje plán péče a chystá se nové vyhlášení. Pokud se při své návštěvě NPP Medník setkáte se zajímavým jevem, podaří se vám spočítat kandíky nebo některý z nich nalézt volně rostoucí jinde, nenechte si to pro sebe a pošlete zprávu na Správu CHKO Český kras.

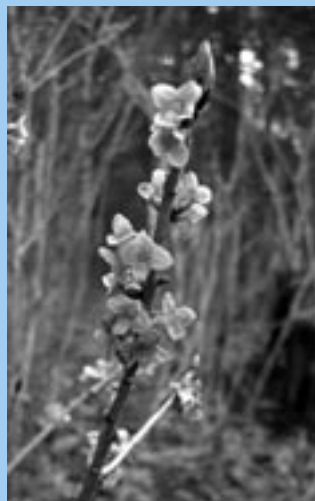

Byl stále ještě únor, ale v lesích už vykvétaly další typicky jarní rostliny. Modrými kvítky nás potěšil v Železných horách jaterník podléška.

V letošním roce si jaro pospíšilo i v chladných roklicích Kokořínského dolu. V inverzních polohách největší rezervace na území CHKO Kokořínsko jaro začíná o několik týdnů později, protože stinná údolí nepropustí rostlinám dostatek světla a potřebného tepla. V loňském roce bledule kvetly až v polovině dubna, letos se daly nalézt už začátkem března. Kromě tradičních poslů jara, jako jsou bledule a sněženky, kvetl, roztroušen v lesích nebo na jejich okrajích, i lýkovec jedovatý. Lýkovec je nejnápadnější právě v době květu díky svým růžovo-fialovým květům, které se rozvíjí ještě před olistěním větví. Tento keř sice

krásně voní, ale patří mezi jedovaté. Největší koncentrace toxických látek je v plodech, ale jsou jedovaté i jiné části keře.

*Z aktualit AOPK ČR
vybrala (kvá)
Foto AOPK ČR*